

JAKOB ADOLF
HÄGG
1850-1928

Nordisk symfoni
Nordic Symphony

Opus 2

Kritisk utgåva av/Critical edition by Finn Rosengren

Levande Musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande Musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 29/Edition No. 29
2013
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup

Levande Musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Svenska Litteratursällskapet i Finland och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Orkesterbesättning

Orchestration

Flauto I, II

Oboe I, II

Clarinetto I, II in B

Fagotto I, II

Corno I, II in Ess

Corno III, IV in B, E

Tromba I, II in Ess, E

Trombone I, II, III

Timpani

Violino I

Violino II

Viola

Violoncello

Basso

Nordisk Symfoni

I

Jakob Adolf Hägg, Op. 2
(1850-1928)

Allegro

Flauto I, II

Oboe I, II

Clarinetto I, II in B

Fagotto I, II

Corno I, II in Ess

Corno III, IV in B

Tromba I, II in Ess

Trombone I, II

Trombone III

Timpani in Ess - B

Violino I

Violino II

Viola

Violoncello

Basso

6

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

I.

p

p

p

p

Fl. *f*

Ob. *f*

Cl. (B) *f*

Fag. *f*

Cor. (Ess) *f*

Cor. (B) *f*

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III *mf* *f*

Timp. *mf* *f*

Vl. I *f*

Vl. II *f*

Vla *f*

Vc. *f*

Basso *f*

16

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (E♭)

Cor. (B)

Tr. (E♭)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

A

Fl. Ob. Cl. (B) Fag.

Cor. (Ess) Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I Vl. II Vla Vc. Basso

22

fz 3

fz 3

I.

fz 3

sempre f

fz

Cor. (Ess) Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I Vl. II Vla Vc. Basso

fz fz 3

fz fz 3

fz fz 3

fz 3

sempre f

fz fz 3

fz fz 3

fz 3

sempre f

fz 3

3

tr

3

3

3

tr

3

3

3

tr

3

3

3

tr

3

3

3

31

B

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Fl. cresc. 3 f mf p II.

Ob. cresc. 3 f mf p

Cl. (B) cresc. f mf

Fag. cresc. 3 f mf p

Cor. (Ess) f mf p I.

Cor. (B) cresc. f mf

Tr. (Ess) a 2 f a 2

Tbn. I, II f

Tbn. III

Timp. f p

Vl. I cresc. 3 f mf p

Vl. II cresc. f mf p

Vla cresc. f mf p

Vc. cresc. 3 f mf p

Basso cresc. f mf p

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

61

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Fl. 65

Ob. a 2

Cl. (B) a 2

Fag. dim. a 2 dim. p pp

Cor. (Ess)

Cor. (B) dim. p pp

Tr. (Ess) mf

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II pp

Vla dim. pp

Vc. dim. pp

Basso dim. p pp

73

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag. *a²* *p* II. *f* *p* I.

Cor. (Ess)

Cor. (B) *pp* II. *mf* *p*

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I *pp* *f* *p*

Vl. II *pp* *f* *p*

Vla. *pp* *f* *p*

Vc. *pp* *f* *p*

Basso *pp*

80

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

90

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

94

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

E

I.

p

pp

Tr. (Ess)

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

E

p

pp

pp

pp

Fl. 100 L.

Ob. I.

Cl. (B) II. p

Fag. p

Cor. (Ess) II. pp

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso pizz. arco

106

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

pp

I.

p

I. marc.

p

I.

p

I. marc.

p

div.

marc.

p

marc.

p

pizz.

unis.

Musical score for orchestra, page 112. The score includes parts for Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet (Cl.) (B-flat), Bassoon (Fag.), Cor anglais (Cor. (Ess)), Cor (B-flat), Trombone (Tr.) (E♭), Bassoon I, II (Tbn. I, II), Bassoon III (Tbn. III), Timpani (Timp.), Violin I (Vl. I), Violin II (Vl. II), Cello (Vla.), Double Bass (Vc.), and Basso. The score shows various musical staves with notes, rests, dynamics (e.g., *p*), and performance instructions like *3*, *arco*, and *trill*. The key signature changes between measures, and the time signature is indicated as $\frac{2}{4}$.

F

Fl. *p*

Ob. *p* II. *mf*

Cl. (B) *p* *mf*

Fag. *p*

Cor. (Ess) *p* *mf*

Cor. (B) *mf*

Tr. (Ess) *mf*

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

F

Vl. I *p* *p*

Vl. II *p*

Vla *p*

Vc. *p*

Basso *p*

122

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (B)

Tr. (Ess.)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

127

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (B.)

Tr. (Ess.)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vcl.

Basso

131

G

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

137

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

mf

tr

mf

mf

mf

147

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (B.)

Tr. (Ess.)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

152

a 2

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (B.)

Tr. (Ess.)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

I

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

I

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

171

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

K

178

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

183

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

187

L Più mosso^{*})

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

L Più mosso^{*})

VI. I

VI. II

Vla

Vc.

Basso

^{*}) Endast utsatt i C och E.

192

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (B)

Tr. (Ess.)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

196

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (B)

Tr. (Ess.)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

200

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

a 2

This page of musical notation shows a complex arrangement for orchestra. The instrumentation includes Flute, Oboe, Clarinet (B-flat), Bassoon, Cor (E-flat), Cor (B-flat), Trombone (E-flat), Trombone I & II, Trombone III, Timpani, Violin I, Violin II, Cello, Double Bass, and Basso. The tempo is marked 200. The section is labeled 'a 2'. Various dynamics like crescendos, decrescendos, and accents are indicated throughout the measures.

II

Adagio cantabile

Flauto I, II

Oboe I, II

Clarinetto I
in B

Clarinetto II
in B

Fagotto I, II

Corno I, II
in Ess

Corno III, IV
in E

Tromba I, II
in E

Timpani
in E - H

Adagio cantabile

Violino I

Violino II

Viola

Violoncello

Basso

14

Fl.

Ob.

Cl. I (B)

Cl. II (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (E)

Tr. (E)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

A

20

Fl.

Ob.

Cl. I (B)

Cl. II (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (E)

Tr. (E)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

23

Fl.

Ob.

Cl. I (B)

Cl. II (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (E)

Tr. (E)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

I.

mf

p

f

p

mf

p

mf

p

mf

p

mf

mf

fp

fp

div.

mf

p

f

p

fp

26

Fl.

Ob.

Cl. I (B)

Cl. II (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (E)

Tr. (E)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vcl.

Basso

34

Fl.

Ob.

Cl. I
(B)

Cl. II
(B)

Fag.

Cor.
(Ess)

Cor.
(E)

Tr.
(E)

Tim.

I.

I.

p

p

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

This page of musical notation shows a complex arrangement for orchestra. The top section (measures 34-37) includes parts for Flute, Oboe, Clarinet I (B-flat), Clarinet II (B-flat), Bassoon, Horn (E-flat), Trombone (E-flat), and Timpani. The bottom section (measures 38-41) includes parts for Violin I, Violin II, Viola, Cello, and Double Bass. The music consists of four measures per staff, with various rhythmic patterns, dynamic markings like 'p' (piano), and performance instructions like 'I.' above certain measures. Measure 34 starts with a melodic line in the Flute and Oboe, followed by sustained notes from Clarinet I and II, and Bassoon. Measures 35-37 feature rapid sixteenth-note patterns in the Bassoon and Trombone. Measure 38 begins with sustained notes from Violin I and II, followed by rhythmic patterns in the Viola, Cello, and Double Bass. Measures 39-41 continue with sustained notes and rhythmic patterns across all instruments.

C *a tempo*

Fl.

Ob.

Cl. I (B)

Cl. II (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (E)

Tr. (E)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

47

Fl.

Ob.

Cl. I (B)

Cl. II (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (E)

Tr. (E)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

mf

f

p cresc.

cresc.

mf

f

f

cresc.

f

mf

tr

mf

f

cresc.

f

cresc.

f

cresc.

f

cresc.

f

50

D

Fl.

Ob.

Cl. I (B)

Cl. II (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (E)

Tr. (E)

Timp.

In Ass - Ess

III.

p

tr

D

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Fl. I. rit. a tempo

Ob.

Cl. I (B)

Cl. II (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (E)

Tr. (E)

Tim.

Vl. I rit. a tempo pizz.

Vl. II pizz.

Vla pizz.

Vc. marc. unis. pizz.

Basso marc. pp pizz. ppp

This musical score page contains two systems of music for an orchestra. The top system includes parts for Flute I, Oboe, Clarinet I (B), Clarinet II (B), Bassoon, Cor (E♭), Cor (D), Trombone (E♭), and Timpani. The bottom system includes parts for Violin I, Violin II, Viola, Cello, and Double Bass. The score is numbered 55 at the beginning of the first system. Various dynamics such as *p*, *pp*, and *ppp* are indicated throughout. Performance instructions like *rit.*, *a tempo*, *marc.*, and *pizz.* are also present. The notation uses standard musical symbols like quarter notes, eighth notes, and sixteenth notes, with specific markings for woodwind reeds and brass instruments.

III

Presto

Flauto I, II

Oboe I, II

Clarinet I, II
in B

Fagotto I, II

Corno I, II
in Ess

Corno III, IV
in B

Tromba I, II
in Ess

Trombone I, II

Trombone III

Timpani
in C - G

Presto

Violino I

Violino II

Viola

Violoncello

Basso

Fl. *ff*

Ob. *ff*

Cl. (B) *ff*

Fag. *ff*

Cor. (Ess) *ff*

Cor. (B) *ff*

Tr. (Ess) *ff*

Tbn. I, II

Tbn. III *ff*

Timp.

Vl. I *ff* *p* *cresc.* *f*

Vl. II *ff* *p* *cresc.* *f*

Vla *ff* *p* *cresc.* *f*

Vc. *ff* *p* *cresc.* *f*

Basso *ff* *p* *cresc.* *f*

A

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

A

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

B

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vi. I

Vi. II

Vla

Vc.

Basso

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag. *a2 tr*

Cor. (Ess)

Cor. (B) III.

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla *tr*

Vc. *tr*

Basso *tr*

47

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

D

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

D

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

61

dim.

I.

II.

dim.

pp

pp

pp

This musical score page contains ten staves of music for a symphony orchestra. The instruments listed from top to bottom are: Flute, Oboe, Clarinet (B-flat), Bassoon, Cor (Cess), Cor (B-flat), Trombone (Cess), Trombones I & II, Trombone III, Timpani, Violin I, Violin II, Viola, Cello, and Double Bass. The score is in common time and key signature of B-flat major. Measure 61 begins with woodwind entries: Flute, Oboe, and Clarinet (B) play eighth-note patterns. Bassoon enters in measure 62 with a sustained note. Measures 63 and 64 feature sustained notes from the bassoon and double bass. Measures 65-66 show woodwind entries again, with dynamic markings *dim.*, I., II., and *dim.*. Measures 67-68 feature sustained notes from the bassoon and double bass. Measures 69-70 show woodwind entries again, with dynamic markings *pp* and *pp*.

L'istesso tempo

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

I. Solo

dolce

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

p

arco

74

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Flute: Rest throughout.

Oboe: Rest throughout.

Clarinet (B-flat): Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *mf*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Bassoon: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Horn (E-flat): Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Horn (B-flat): Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Trombone (E-flat): Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Trombones I, II: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Trombone III: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Timpani: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Violin I: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Violin II: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *p*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Viola: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *pizz.*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Cello: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *pizz.*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Double Bass: Measures 1-4: Rest. Measures 5-6: *pizz.*. Measures 7-8: *mf*. Measures 9-10: *mf*. Measures 11-12: *mf*.

Fl.

Ob. *p*

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc. *pizz.*

Basso *mf* *p* *arco* ₃

F

95 I. Solo

Fl. *p*

Ob. *pp*

Cl. (B) *pp*

Fag. *pp*

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

II.

p cresc.

p

Cor. (Ess) *p*

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

F

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

pizz.

p

pizz.

p

pizz.

p

p

cresc.

pizz.

p

p

cresc.

cresc.

p

p

cresc.

G

103

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vi. I

Vi. II

Vla

Vc.

Basso

119

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

123

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

H

128

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

I

143

Fl. *mf*

Ob. *mf*

Cl. (B) II.

Fag. *mf*

Cor. (Ess) *mf*

Cor. (B) III.

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

I

Vl. I *mf*

Vl. II *mf*

Vla *mf*

Vc. *mf*

Basso *mf*

147

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

pp

I.

pp

pp

pp

pp

pp

p

p

pp

pp

pp

151

Fl. I. *cresc.*

Ob. *p cresc.*

Cl. (B) *mf cresc.*

Fag. *p cresc.*

Cor. (Ess) *pp* *cresc.*

Cor. (B) *p cresc.*

Tr. (Ess) *p cresc.*

Tbn. I, II

Tbn. III *p cresc.*

Timp. *p cresc.*

Vl. I *cresc.*

Vl. II *cresc.*

Vla *cresc.*

Vc. *cresc.*

Basso *cresc.*

J

Fl. *ff*

Ob. *ff*

Cl. (B) *ff*

Fag. *ff*

Cor. (Ess)

Cor. (B) *ff*

Tr. (Ess) *ff*

Tbn. I, II *ff*

Tbn. III *ff*

Timp. *ff*

J

Vl. I *ff*

Vl. II *ff*

Vla *ff*

Vc. *ff*

Basso *ff*

164

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Coda

178

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Coda

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

*) Endast utsatt i C och E.

191

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

196

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (E♭)

Cor. (B)

Tr. (E♭)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

IV. Finale

Maestoso

Flauto I, II

Oboe I, II

Clarinetto I, II
in B

Fagotto I, II

Corno I, II
in Ess

Corno III, IV
in B

Tromba I, II
in Ess

Trombone I, II

Trombone III

Timpani
in Ess - B

Violino I

Violino II

Viola

Violoncello

Basso

Allegro vivace

Fl. *a 2* *leggiero*

Ob. *a 2*

Cl. (B) *a 2*

Fag. *a 2*

Cor. (Ess) *f*

Cor. (B) *f*

Tr. (Ess) *f*

Tbn. I, II *f*

Tbn. III *f*

Timp. *f* *tr.*

Allegro vivace

Vl. I *pp*

Vl. II *pp*

Vla.

Vc. *pp*

Basso

14

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

fp

fz

fz

fz

20 I.

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

p

cresc.

I.

p cresc.

p

cresc.

pp

cresc.

cresc.

cresc.

cresc.

A

26

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

32

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Tim.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

38

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

dim.

43

B

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

B

49

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

p

I.

p

I.

II.

p

III.

p

p

56

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

pp

I.

II.

pp

pp

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Musical score page 63, measures 1-8. The score includes parts for Flute I, Flute II, Oboe, Clarinet (B), Bassoon, Cor (E♭), Cor (B), Trombone (E♭), Trombones I & II, Trombone III, Timpani, Violin I, Violin II, Viola, Cello, and Basso. The instrumentation is as follows:

- Flute I:** Measures 1-7: Rests. Measure 8: Dynamics *p*, dynamic *f*.
- Flute II:** Measures 1-7: Rests. Measure 8: Dynamics *f*.
- Oboe:** Measures 1-7: Dynamics *p*. Measure 8: Dynamics *f*.
- Clarinet (B):** Measures 1-7: Dynamics *p*. Measure 8: Dynamics *f*.
- Bassoon:** Measures 1-7: Rests. Measure 8: Dynamics *p*, dynamics *f*.
- Cor (E♭):** Measures 1-8: Rests.
- Cor (B):** Measures 1-7: Rests. Measure 8: Dynamics *p*, dynamics *f*.
- Trombone (E♭):** Measures 1-8: Rests.
- Trombones I, II:** Measures 1-8: Rests.
- Trombone III:** Measures 1-8: Rests.
- Timpani:** Measures 1-7: Rests. Measure 8: Dynamics *p*, dynamic *p*.
- Violin I:** Measures 1-7: Dynamics *p*. Measure 8: Dynamics *f*.
- Violin II:** Measures 1-7: Dynamics *p*. Measure 8: Dynamics *f*.
- Viola:** Measures 1-7: Dynamics *p*. Measure 8: Dynamics *f*.
- Cello:** Measures 1-7: Dynamics *p*. Measure 8: Dynamics *f*.
- Basso:** Measures 1-7: Rests. Measure 8: Dynamics *f*, dynamic *arco*.

70

Fl. I *p* *f*

Fl. II *p* *f*

Ob. *p* *f*

Cl. (B) *p* *f*

Fag. *p* *f*

Cor. (Ess) II.

Cor. (B) III.

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I *p* *f*

Vl. II *p* *f*

Vla *p* *f*

Vc. *p* *f*

Basso *p* *f*

C

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

84

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

a 2

90

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Tim.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

D

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

The musical score consists of two systems of staves. The top system (measures 95-100) features woodwind instruments (Flutes, Oboe, Clarinet, Bassoon) and brass instruments (Trombones). The bottom system (measures 101-106) features bowed strings (Violins, Violas, Cellos, Double Bass) and timpani. Measure 95 starts with Flute I and II playing eighth-note pairs. Measures 96-97 show a rhythmic pattern of eighth-note pairs followed by sixteenth-note pairs. Measures 98-99 continue this pattern. Measure 100 concludes with a dynamic marking 'I.' The second system begins with Violin I and II playing eighth-note pairs. Measures 101-102 show a rhythmic pattern of eighth-note pairs followed by sixteenth-note pairs. Measures 103-104 continue this pattern. Measure 105 concludes with a dynamic marking 'a 2'. Measures 106-107 show a rhythmic pattern of eighth-note pairs followed by sixteenth-note pairs. Measures 108-109 continue this pattern. Measure 110 concludes with a dynamic marking 'a 2'.

100

Fl. I

Fl. II

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

105

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag. a 2

Cor.
(Ess)

Cor.
(B)

Tr.
(Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

p

p

p

fp

f

p

p

f

f

f

f

f

fp

f

fp

f

f

f

Fl. Ob. Cl. (B) Fag. Cor. (Ess) Cor. (B) Tr. (Ess) Tbn. I, II Tbn. III Timp.

fp

E

a 2

fp

I. 3

fp

I.

fp

f

E

Vl. I Vl. II Vla Vc. Basso

fp

fp

117

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

fp

I.

p

fp

I.

fp

fp

fp

fp

fp

fp

pp

pp

pizz.

fp

pp

F

131

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess) I.

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

marcato

This section of the score features woodwind instruments (Flute, Oboe, Clarinet in B-flat, Bassoon) and brass instruments (Horn in E-flat, Trombone in E-flat). The bassoon part includes dynamic markings *p* and *p*. The section concludes with a forte dynamic.

F

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

marcato

marcato

This section continues with string instruments (Violin I, Violin II, Cello, Double Bass). The cello and double bass parts include dynamic markings *p* and *p*. The section concludes with two forte dynamics.

138

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (B.)

Tr. (Ess.)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla.

Vc.

Basso

p poco a poco crescendo

p poco a poco crescendo

p poco a poco crescendo

p

p

p

p poco a poco crescendo

150

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

157

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

164

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

171

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

178

H

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

H

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

186

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

p

p

I.

p

p

pp

pizz. *arco*

3

3

193

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

p

I.

p

II.

p

pp

IV.

pp

p

p

p

p

I

201

Fl. I *p leggiero* *fp*

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

I

Vl. I *pp*

Vl. II *pp*

Vla

Vc. *pp* *fz*

Basso *fz*

214

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

J

220

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess.)

Cor. (B)

Tr. (Ess.)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

226

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Tim.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

dim.

dim.

dim.

(f)

231

K

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

237

Fl. I

Fl. II

Ob. I.

Cl. (B) *p*

Fag. *pp*

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla *pp*

Vc. *pp*

Basso *pp*

244

I.

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Tim.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

p

p

I.

I.

p

p

8 *8* *8*

arco

p

251

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

258

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

272

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

278

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

283

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B.)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B.)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

M

a 2

ff

a 2

a 2

ff

ff

ff

ff

ff

ff

ff

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

M

288

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

The musical score consists of ten staves of music. The top four staves (Flute, Oboe, Clarinet (B-flat), Bassoon) have rests in the first three measures and play eighth-note patterns in the fourth measure. The Cor (E-flat) and Cor (B-flat) staves also have rests in the first three measures and play eighth-note patterns in the fourth measure. The Trombone (E-flat) staff has rests in the first three measures and plays eighth-note patterns in the fourth measure. The Trombones I & II and Trombone III staves have rests in the first three measures and play eighth-note patterns in the fourth measure. The Timpani staff has rests in the first three measures and plays eighth-note patterns in the fourth measure. The Violin I, Violin II, Cello, and Double Bass staves all play eighth-note patterns in the fourth measure. The Bassoon staff has rests in the first three measures and plays eighth-note patterns in the fourth measure. The score is in common time and includes dynamic markings such as **ff**, **ff a 2**, and **a 2**.

293

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

Flute part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Oboe part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Clarinet (B) part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Bassoon part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Cor. (E♭) part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Cor. (B) part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Trombone (E♭) part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Trombones I, II part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Trombone III part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq .

Timpani part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measures 5-7 are rests.

Violin I part: Measures 1-4 show sixteenth-note patterns with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sixteenth-note patterns with dynamic markings p , \geq , \geq .

Violin II part: Measures 1-4 show sixteenth-note patterns with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sixteenth-note patterns with dynamic markings p , \geq , \geq .

Cello part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sixteenth-note patterns with dynamic markings p , \geq , \geq .

Double Bass part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings p , \geq , \geq .

Bassoon part: Measures 1-4 show sustained notes with dynamic markings \geq , \geq , \geq , \geq . Measure 5 is a rest. Measures 6-7 show sustained notes with dynamic markings p , \geq , \geq .

Dynamic markings: \geq , \geq , \geq , \geq , p , tr , $pizz.$

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

N

303

Fl. I cresc.

Fl. II

Ob.

Cl. (B) *p*

Fag. cresc.

Cor. (Ess) I. cresc.

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

N

Fl. I cresc.

Fl. II

Ob.

Cl. (B) *mf* cresc.

Fag. *mf* cresc.

Cor. (Ess) *mf* cresc.

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp. *mf* cresc.

Vi. I cresc.

Vi. II cresc.

Vla cresc.

Vc. cresc.

Basso arco

cresc.

Presto e maestoso

310

The musical score consists of two systems of staves. The first system features woodwind instruments: Flute I, Flute II, Oboe, Clarinet (B-flat), Bassoon, and Cor (E-flat). The second system features brass and percussion: Horn (B-flat), Horn (E-flat), Trombone (E-flat), Trombone I, II, Trombone III, Timpani, Violin I, Violin II, Viola, Cello, and Double Bass. The music is marked "Presto e maestoso" and includes dynamic markings like ff (fortissimo) and crescendos. Measures 1-5 show woodwind entries with sustained notes and eighth-note patterns. Measures 6-10 transition to brass and percussion, with the bassoon providing harmonic support. Measures 11-15 feature sustained notes and eighth-note patterns from the brass and bassoon. Measures 16-20 conclude with sustained notes and eighth-note patterns from the brass and bassoon.

317

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

324

Fl. I

Fl. II

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

337

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

343 a 2

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

349

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Cor. (B)

Tr. (Ess)

Tbn. I, II

Tbn. III

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vla

Vc.

Basso

<img alt="A page of musical notation for orchestra, starting at measure 349. The score includes parts for Flute, Oboe, Clarinet (B-flat), Bassoon, Cor (E-flat), Cor (B-flat), Trombone (E-flat), Trombones I & II, Trombone III, Timpani, Violin I, Violin II, Cello, Double Bass, and Bassoon. The notation uses a mix of quarter notes, eighth notes, sixteenth notes, and rests. Measure 349 starts with a dynamic 'a' over two measures. Measures 350-351 show various patterns of eighth and sixteenth notes. Measures 352-353 feature sustained notes with grace notes above them. Measures 354-355 return to eighth-note patterns. Measures 356-357 show sustained notes again. Measures 358-359 end with eighth-note patterns. Measures 360-361 begin with sustained notes. Measures 362-363 end with eighth-note patterns. Measures 364-365 begin with sustained notes. Measures 366-367 end with eighth-note patterns. Measures 368-369 begin with sustained notes. Measures 370-371 end with eighth-note patterns. Measures 372-373 begin with sustained notes. Measures 374-375 end with eighth-note patterns. Measures 376-377 begin with sustained notes. Measures 378-379 end with eighth-note patterns. Measures 380-381 begin with sustained notes. Measures 382-383 end with eighth-note patterns. Measures 384-385 begin with sustained notes. Measures 386-387 end with eighth-note patterns. Measures 388-389 begin with sustained notes. Measures 390-391 end with eighth-note patterns. Measures 392-393 begin with sustained notes. Measures 394-395 end with eighth-note patterns. Measures 396-397 begin with sustained notes. Measures 398-399 end with eighth-note patterns. Measures 400-401 begin with sustained notes. Measures 402-403 end with eighth-note patterns. Measures 404-405 begin with sustained notes. Measures 406-407 end with eighth-note patterns. Measures 408-409 begin with sustained notes. Measures 410-411 end with eighth-note patterns. Measures 412-413 begin with sustained notes. Measures 414-415 end with eighth-note patterns. Measures 416-417 begin with sustained notes. Measures 418-419 end with eighth-note patterns. Measures 420-421 begin with sustained notes. Measures 422-423 end with eighth-note patterns. Measures 424-425 begin with sustained notes. Measures 426-427 end with eighth-note patterns. Measures 428-429 begin with sustained notes. Measures 430-431 end with eighth-note patterns. Measures 432-433 begin with sustained notes. Measures 434-435 end with eighth-note patterns. Measures 436-437 begin with sustained notes. Measures 438-439 end with eighth-note patterns. Measures 440-441 begin with sustained notes. Measures 442-443 end with eighth-note patterns. Measures 444-445 begin with sustained notes. Measures 446-447 end with eighth-note patterns. Measures 448-449 begin with sustained notes. Measures 450-451 end with eighth-note patterns. Measures 452-453 begin with sustained notes. Measures 454-455 end with eighth-note patterns. Measures 456-457 begin with sustained notes. Measures 458-459 end with eighth-note patterns. Measures 460-461 begin with sustained notes. Measures 462-463 end with eighth-note patterns. Measures 464-465 begin with sustained notes. Measures 466-467 end with eighth-note patterns. Measures 468-469 begin with sustained notes. Measures 470-471 end with eighth-note patterns. Measures 472-473 begin with sustained notes. Measures 474-475 end with eighth-note patterns. Measures 476-477 begin with sustained notes. Measures 478-479 end with eighth-note patterns. Measures 480-481 begin with sustained notes. Measures 482-483 end with eighth-note patterns. Measures 484-485 begin with sustained notes. Measures 486-487 end with eighth-note patterns. Measures 488-489 begin with sustained notes. Measures 490-491 end with eighth-note patterns. Measures 492-493 begin with sustained notes. Measures 494-495 end with eighth-note patterns. Measures 496-497 begin with sustained notes. Measures 498-499 end with eighth-note patterns. Measures 500-501 begin with sustained notes. Measures 502-503 end with eighth-note patterns. Measures 504-505 begin with sustained notes. Measures 506-507 end with eighth-note patterns. Measures 508-509 begin with sustained notes. Measures 510-511 end with eighth-note patterns. Measures 512-513 begin with sustained notes. Measures 514-515 end with eighth-note patterns. Measures 516-517 begin with sustained notes. Measures 518-519 end with eighth-note patterns. Measures 520-521 begin with sustained notes. Measures 522-523 end with eighth-note patterns. Measures 524-525 begin with sustained notes. Measures 526-527 end with eighth-note patterns. Measures 528-529 begin with sustained notes. Measures 530-531 end with eighth-note patterns. Measures 532-533 begin with sustained notes. Measures 534-535 end with eighth-note patterns. Measures 536-537 begin with sustained notes. Measures 538-539 end with eighth-note patterns. Measures 540-541 begin with sustained notes. Measures 542-543 end with eighth-note patterns. Measures 544-545 begin with sustained notes. Measures 546-547 end with eighth-note patterns. Measures 548-549 begin with sustained notes. Measures 550-551 end with eighth-note patterns. Measures 552-553 begin with sustained notes. Measures 554-555 end with eighth-note patterns. Measures 556-557 begin with sustained notes. Measures 558-559 end with eighth-note patterns. Measures 560-561 begin with sustained notes. Measures 562-563 end with eighth-note patterns. Measures 564-565 begin with sustained notes. Measures 566-567 end with eighth-note patterns. Measures 568-569 begin with sustained notes. Measures 570-571 end with eighth-note patterns. Measures 572-573 begin with sustained notes. Measures 574-575 end with eighth-note patterns. Measures 576-577 begin with sustained notes. Measures 578-579 end with eighth-note patterns. Measures 580-581 begin with sustained notes. Measures 582-583 end with eighth-note patterns. Measures 584-585 begin with sustained notes. Measures 586-587 end with eighth-note patterns. Measures 588-589 begin with sustained notes. Measures 590-591 end with eighth-note patterns. Measures 592-593 begin with sustained notes. Measures 594-595 end with eighth-note patterns. Measures 596-597 begin with sustained notes. Measures 598-599 end with eighth-note patterns. Measures 600-601 begin with sustained notes. Measures 602-603 end with eighth-note patterns. Measures 604-605 begin with sustained notes. Measures 606-607 end with eighth-note patterns. Measures 608-609 begin with sustained notes. Measures 610-611 end with eighth-note patterns. Measures 612-613 begin with sustained notes. Measures 614-615 end with eighth-note patterns. Measures 616-617 begin with sustained notes. Measures 618-619 end with eighth-note patterns. Measures 620-621 begin with sustained notes. Measures 622-623 end with eighth-note patterns. Measures 624-625 begin with sustained notes. Measures 626-627 end with eighth-note patterns. Measures 628-629 begin with sustained notes. Measures 630-631 end with eighth-note patterns. Measures 632-633 begin with sustained notes. Measures 634-635 end with eighth-note patterns. Measures 636-637 begin with sustained notes. Measures 638-639 end with eighth-note patterns. Measures 640-641 begin with sustained notes. Measures 642-643 end with eighth-note patterns. Measures 644-645 begin with sustained notes. Measures 646-647 end with eighth-note patterns. Measures 648-649 begin with sustained notes. Measures 650-651 end with eighth-note patterns. Measures 652-653 begin with sustained notes. Measures 654-655 end with eighth-note patterns. Measures 656-657 begin with sustained notes. Measures 658-659 end with eighth-note patterns. Measures 660-661 begin with sustained notes. Measures 662-663 end with eighth-note patterns. Measures 664-665 begin with sustained notes. Measures 666-667 end with eighth-note patterns. Measures 668-669 begin with sustained notes. Measures 670-671 end with eighth-note patterns. Measures 672-673 begin with sustained notes. Measures 674-675 end with eighth-note patterns. Measures 676-677 begin with sustained notes. Measures 678-679 end with eighth-note patterns. Measures 680-681 begin with sustained notes. Measures 682-683 end with eighth-note patterns. Measures 684-685 begin with sustained notes. Measures 686-687 end with eighth-note patterns. Measures 688-689 begin with sustained notes. Measures 690-691 end with eighth-note patterns. Measures 692-693 begin with sustained notes. Measures 694-695 end with eighth-note patterns. Measures 696-697 begin with sustained notes. Measures 698-699 end with eighth-note patterns. Measures 700-701 begin with sustained notes. Measures 702-703 end with eighth-note patterns. Measures 704-705 begin with sustained notes. Measures 706-707 end with eighth-note patterns. Measures 708-709 begin with sustained notes. Measures 710-711 end with eighth-note patterns. Measures 712-713 begin with sustained notes. Measures 714-715 end with eighth-note patterns. Measures 716-717 begin with sustained notes. Measures 718-719 end with eighth-note patterns. Measures 720-721 begin with sustained notes. Measures 722-723 end with eighth-note patterns. Measures 724-725 begin with sustained notes. Measures 726-727 end with eighth-note patterns. Measures 728-729 begin with sustained notes. Measures 730-731 end with eighth-note patterns. Measures 732-733 begin with sustained notes. Measures 734-735 end with eighth-note patterns. Measures 736-737 begin with sustained notes. Measures 738-739 end with eighth-note patterns. Measures 740-741 begin with sustained notes. Measures 742-743 end with eighth-note patterns. Measures 744-745 begin with sustained notes. Measures 746-747 end with eighth-note patterns. Measures 748-749 begin with sustained notes. Measures 750-751 end with eighth-note patterns. Measures 752-753 begin with sustained notes. Measures 754-755 end with eighth-note patterns. Measures 756-757 begin with sustained notes. Measures 758-759 end with eighth-note patterns. Measures 760-761 begin with sustained notes. Measures 762-763 end with eighth-note patterns. Measures 764-765 begin with sustained notes. Measures 766-767 end with eighth-note patterns. Measures 768-769 begin with sustained notes. Measures 770-771 end with eighth-note patterns. Measures 772-773 begin with sustained notes. Measures 774-775 end with eighth-note patterns. Measures 776-777 begin with sustained notes. Measures 778-779 end with eighth-note patterns. Measures 780-781 begin with sustained notes. Measures 782-783 end with eighth-note patterns. Measures 784-785 begin with sustained notes. Measures 786-787 end with eighth-note patterns. Measures 788-789 begin with sustained notes. Measures 790-791 end with eighth-note patterns. Measures 792-793 begin with sustained notes. Measures 794-795 end with eighth-note patterns. Measures 796-797 begin with sustained notes. Measures 798-799 end with eighth-note patterns. Measures 800-801 begin with sustained notes. Measures 802-803 end with eighth-note patterns. Measures 804-805 begin with sustained notes. Measures 806-807 end with eighth-note patterns. Measures 808-809 begin with sustained notes. Measures 810-811 end with eighth-note patterns. Measures 812-813 begin with sustained notes. Measures 814-815 end with eighth-note patterns. Measures 816-817 begin with sustained notes. Measures 818-819 end with eighth-note patterns. Measures 820-821 begin with sustained notes. Measures 822-823 end with eighth-note patterns. Measures 824-825 begin with sustained notes. Measures 826-827 end with eighth-note patterns. Measures 828-829 begin with sustained notes. Measures 830-831 end with eighth-note patterns. Measures 832-833 begin with sustained notes. Measures 834-835 end with eighth-note patterns. Measures 836-837 begin with sustained notes. Measures 838-839 end with eighth-note patterns. Measures 840-841 begin with sustained notes. Measures 842-843 end with eighth-note patterns. Measures 844-845 begin with sustained notes. Measures 846-847 end with eighth-note patterns. Measures 848-849 begin with sustained notes. Measures 850-851 end with eighth-note patterns. Measures 852-853 begin with sustained notes. Measures 854-855 end with eighth-note patterns. Measures 856-857 begin with sustained notes. Measures 858-859 end with eighth-note patterns. Measures 860-861 begin with sustained notes. Measures 862-863 end with eighth-note patterns. Measures 864-865 begin with sustained notes. Measures 866-867 end with eighth-note patterns. Measures 868-869 begin with sustained notes. Measures 870-871 end with eighth-note patterns. Measures 872-873 begin with sustained notes. Measures 874-875 end with eighth-note patterns. Measures 876-877 begin with sustained notes. Measures 878-879 end with eighth-note patterns. Measures 880-881 begin with sustained notes. Measures 882-883 end with eighth-note patterns. Measures 884-885 begin with sustained notes. Measures 886-887 end with eighth-note patterns. Measures 888-889 begin with sustained notes. Measures 890-891 end with eighth-note patterns. Measures 892-893 begin with sustained notes. Measures 894-895 end with eighth-note patterns. Measures 896-897 begin with sustained notes. Measures 898-899 end with eighth-note patterns. Measures 900-901 begin with sustained notes. Measures 902-903 end with eighth-note patterns. Measures 904-905 begin with sustained notes. Measures 906-907 end with eighth-note patterns. Measures 908-909 begin with sustained notes. Measures 910-911 end with eighth-note patterns. Measures 912-913 begin with sustained notes. Measures 914-915 end with eighth-note patterns. Measures 916-917 begin with sustained notes. Measures 918-919 end with eighth-note patterns. Measures 920-921 begin with sustained notes. Measures 922-923 end with eighth-note patterns. Measures 924-925 begin with sustained notes. Measures 926-927 end with eighth-note patterns. Measures 928-929 begin with sustained notes. Measures 930-931 end with eighth-note patterns. Measures 932-933 begin with sustained notes. Measures 934-935 end with eighth-note patterns. Measures 936-937 begin with sustained notes. Measures 938-939 end with eighth-note patterns. Measures 940-941 begin with sustained notes. Measures 942-943 end with eighth-note patterns. Measures 944-945 begin with sustained notes. Measures 946-947 end with eighth-note patterns. Measures 948-949 begin with sustained notes. Measures 950-951 end with eighth-note patterns. Measures 952-953 begin with sustained notes. Measures 954-955 end with eighth-note patterns. Measures 956-957 begin with sustained notes. Measures 958-959 end with eighth-note patterns. Measures 960-961 begin with sustained notes. Measures 962-963 end with eighth-note patterns. Measures 964-965 begin with sustained notes. Measures 966-967 end with eighth-note patterns. Measures 968-969 begin with sustained notes. Measures 970-971 end with eighth-note patterns. Measures 972-973 begin with sustained notes. Measures 974-975 end with eighth-note patterns. Measures 976-977 begin with sustained notes. Measures 978-979 end with eighth-note patterns. Measures 980-981 begin with sustained notes. Measures 982-983 end with eighth-note patterns. Measures 984-985 begin with sustained notes. Measures 986-987 end with eighth-note patterns. Measures 988-989 begin with sustained notes. Measures 990-991 end with eighth-note patterns. Measures 992-993 begin with sustained notes. Measures 994-995 end with eighth-note patterns. Measures 996-997 begin with sustained notes. Measures 998-999 end with eighth-note patterns.</p>

Jakob Adolf Hägg

Jakob Adolf Hägg föddes 1850 i Östergarn på Gotland. Han studerade vid Musikkonservatoriet i Stockholm mellan 1865 och 1870 och kunde sedan som Jenny Lind-stipendiat fortsätta sina studier utomlands. Dessa inleddes i Köpenhamn med ett betydelsefullt år hos Niels W. Gade. Resan gick vidare med studier i Wien och Berlin, och han besökte även England och Italien. Hans psykiska hälsa, som visat tecken på svaghet redan under resan, försämrades efter återkomsten till Sverige 1874, och 1880 togs han in på mentalsjukhus. Han tillfrisknade dock, och efter utskrivningen från sjukhuset 1895 återupptog han med stor energi sina musikaliska aktiviteter, komponerade, gjorde arrangemang (av egna och andras verk samt av en betydande mängd folkmusik) och spelade piano. Till det ytter levde han, med undantag för några år i Norge, ett tämligen tillbakadraget liv hos släktingar i Hälsingland till sin död 1928.

Hägg lämnade en stor produktion efter sig, en produktion som innehåller verk i många genrer och för många olika besättningar. Där finns symfonier och andra orkesterverk, kammarmusik, solosånger, körverk och orgelstycken, men största delen utgörs av musik för piano, Häggs eget instrument.

© Finn Rosengren, Levande Musikarvv

Nordisk symfoni

Nordisk symfoni skrevs i Köpenhamn våren 1871 och var från början en sonat för fyrhändigt piano. Hägg hade som nybliven Jenny Lind-stipendiat kommit till Köpenhamn i september 1870 och omgående inlett sina studier för Niels W. Gade.¹ Tidigare hade han ägnat sig mest åt stycken i det lilla formatet, men nu lärde han sig under Gades ledning att skriva för orkester och i större former. Efter några grundläggande övningar i instrumentation (senare utgivna som *Studien in der Orchestration* op. 50)² skrev Hägg de tre styckena *Walzer, Andante moderato und Scherzo* op. 62³ och Konsertuvertyr nr 1 i D-dur op. 28.⁴

Under våren 1871 tillkom Konsertuvertyr nr 2 i c-moll, som från början hade titeln "Fantasistycke"⁵ och sonaten för fyrhändigt piano. Utöver de direkta studiearbetena skrev Hägg en hel del annan musik, som sånger och pianostycken.

Året i Köpenhamn blev en lycklig och fruktbar tid för Hägg. Förhållandet till läraren Gade tycks ha varit det bästa tänkbara, och han kom snart i kontakt med flera andra av Köpenhamns ledande kulturpersonligheter, bland dem H.C. Andersen, som intresserade sig för den unge komponisten och gav honom texter att tonsätta.

Arbetet med sonaten gick snabbt att döma av de dateringar som är utsatta i det bevarade manuskriptet: sats 1 är daterad den 4 maj, sats 2 den 11 maj, sats 3 den 14 maj och sats 4 den 19 maj. I secondostämmman står det efter sats 3 "efter en seglats". Det är troligen denna seglats som omtalas i ett brev av den 10 maj 1871 från Dorothea Melchior till H.C. Andersen:

Fra Hägg har jeg en venlig Gjenhilsen, han kom for lidt siden hjem i et overstadigt muntert Lune; han var gaaet om Morgenens med Carl og ude ved Toldboden havde han taget en Seilbaad og ladet sig seile omkring i Havnen. Han var ganske begeistret og maa han have fonderet meget, thi tre Motiver vare Udbyttet af denne Seilads. Han var meget glad dermed og sidder nu efter at have spillet dem og nedskriver dem.⁶

Den 20 maj presenterades det färdiga verket för Gade. Hägg berättar livfullt i två brev om hur lektionen avlöpte, när de två för första gången spelade igenom sonaten. Det ena brevet är till Henrik Mathias Munthe, hovrättsråd och den person som förvaltade Jenny Lind-stipendiet. Det andra är till pianistkollegan och studiekamraten Ida Åqvist. De två breven har i stort sett samma innehåll. Här citeras det andra av dem, daterat Köpenhamn den 21 maj 1871, eftersom detta brev är det som mest målade beskriver vilken stor dag detta blev för Hägg:

I går var det den lyckligaste dag i mitt lif, sedan jag lämnade Stockholm. Jag hade neml. fått färdig en Duo eller Sonate för Piano a 4/m i 4 satser, Allegro, Adagio, Presto och Allegro vivace. 1^{sta} satsen i Esdur, 2^{dra} i Assdur, 3^{die} i cmoll och finalen i Esdur. Med den gick jag upp till Gade. Han hade sett igenom de 3 första satserna förut, men Finalen kände han ej. Sedan han ögnat igenom

den för att se efter om formen var korrekt o.s.v. tog han en stol och så spelade vi den 4-händigt. Efter 1^{sta} satsen tryckte han min hand och sade ”Tack, min vän”! Sedan löpte vi igenom Adagiot och Scherzon efter hvilken han var mycket animerad. När så Finalen var förbi så sade han med en blandning af majestät och ömhet. Nu är De färdig, nu *förlarar* jag att De är i besittning af formen och nu får vi öfverlemlna resten till vår Herre. – Jag var i ett complett salighetsrus och visste icke om jag skulle gråta eller skratta o.s.v. o.s.v. Emellertid var jag så häftigt upprörd att jag icke kunde äta något till middag och på hela eftermiddagen icke sade annat än dumheter. I dag går jag ännu i starkt bakrus och det räcker väl ännu en tid.

I brevet till Munthe (daterat Köpenhamn den 22 maj) kan vi läsa att Gade rådde Hägg att göra en renskrift av verket och sända den till Jenny Lind, något som vållade honom stor möda och till sist krävde hjälp av en kopist för att bli klart i tid.

På sommaren träffade Hägg hovkapellmästaren och kompositören Ludvig Norman i Marstrand. Denne var tämligen reserverad inför verket, som vi kan se i ett brev till Ida Åqvist, daterat Marstrand den 7 augusti 1871:

Godt och väl, så spelade vi igenom mitt fyrahändiga arbete och sade han det han tyckte 1^{sta} satsen och Scherzon vara vackra, Andantet ”förstod” han men tyckte *mindre* om, Finalen ”*förstod*” han ej men ”vi bli så tjockhufvade deruppe i Sthlm” och s.v. När jag så frågade honom huru han tyckte att självva fakturen eller arbetet var så sade han, jo, mycket ordentligt, inga extravaganser. När vi spelat igenom det hela kom han med ett något ansträngdt ”det har du heder af”. Den andra anmärkning han hade var den att före hufvudthemats återinträdande i 2^{dra} reprisen af 1^{sta} satsen något borde fogas till. Dessutom en öfverflödande frikostighet med anmärkningar om att noterna voro så små och svåra att läsa (han spelade det dock *utmärkt* från bladet) och gjorde sig mycken möda att visa Bratt och Pinæus huru små och dåliga noterna uti mitt stackars koncept voro, icke betänkande, att jag icke gerna sedan jag skickat Jenny Lind det enda renskrifvna exemplaret jag ej gerna kunde ha lust och krafter att genast göra ett nytt, allra helst som jag ingen aning hade om att träffa Norman i Marstrand. Dock bort med alla bagatell-nålstygn som endast blifva kännbara genom sättet hvarpå de gifvas.

I februari 1872 visade Hägg sonaten för Anton Rubinstein i Wien, som yttrade sig positivt om stycket,⁷ och under vistelsen i Italien gjorde han en avskrift och vissa justeringar enligt en anteckning i manuskriptet: ”Kopieradt och litet upputsadt i Firenze Mars 1874.”

Hur stycket sedan kom att bli en symfoni för orkester är mer oklart. Det finns emellertid hos Hägg ingen distinkt gräns mellan piano- och orkestermusik. Att de verk som från början komponerats för orkester, som till exempel de ovan nämnda *Andante moderato* och de två konsertuvertyrerna, publicerades i arrangemang för två- eller fyrahändigt piano var rätt naturligt – det var den normala formen att sprida orkestermusik till en bredare allmänhet. Men Hägg har också orkestrerat åtskilliga av sina pianokompositioner, speciellt de större, mer symfoniskt upplagda verken. Detta gäller till exempel den från början tvåhändiga Svit i g-moll op. 3 (1871)⁸ och de fyrahändiga Fantasi i a-moll op. 9 (1869)⁹ och *Konzert-Allegro* op. 52 (1870).¹⁰

Strukturen i de fyrahändiga kompositionerna, i synnerhet konsertallegrot, är redan i pianoversonen tämligen orkestral, och det tycks som om Hägg förberedde sin orkesterstil i dessa verk, troligen utan att ännu vara medveten om att de senare skulle gestaltas i orkestral form. Till synes paradoxalt men ändå földriktigt kom ett par av dessa orkestrerade fyrahändiga pianokompositioner att ges ut i sin ursprungliga version, men på noterna rubricerade som orkesterkompositioner i klaversättning. Det gäller konsertallegrot och det gäller även *Nordisk symfoni*.

Exakt när symfonin instrumenterades vet vi inte. Autografskildes till orkesterversionen med eventuella dateringar saknas, liksom brev som beskriver tillkomsten lika exakt som breven från 1871. Det finns ändå ledtrådar som pekar mot de allra sista åren av 1890-talet.

Den 28 april 1898 skriver Hägg ett brev till Frans J. Huss, redaktör för *Svensk Musiktidning*, och där omnämns verket ännu som ”[e]n Sonate a 4/m”.¹¹ Men i februari 1899, när verket trycktes, utkom det under titeln *Nordische Symphonie* (även om det rörde sig om den ursprungliga versionen för fyrahändigt piano),¹² och 21 oktober samma år skedde uruppförandet i Köpenhamn under ledning av Victor Bendix.¹³

Vid denna tid hade Hägg efter sjukdomstidens avbrott återupptagit några av sina gamla kontakter i Köpenhamn, och med hjälp av dessa, troligen främst pianisten och tonsättaren August Winding (1835–1899), fick Hägg under åren 1897–1901 inte mindre än 36 häften utgivna på Det Nordiske Forlag, oftast i samarbete med Hofmeister i Leipzig.

Under de närmast följande åren fick symfonin uppleva ganska många framföranden. Utom i Köpenhamn spelades den i Stockholm 1901 och 1906 (under ledning av Tor Aulin respektive Conrad Nordqvist),¹⁴ i Göteborg (också under Aulin) 1909¹⁵ och i

Bonn 1911 (med Heinrich Sauer som dirigent)¹⁶. Vi kan se av bevarade brev att Hägg var aktiv med att vädja till musiker och dirigenter att ta sig an hans musik, inte minst symfonin. Så här skriver han till exempel till Edvard Grieg den 28 augusti 1900:¹⁷

Da der i Danmark er spillet en Nordisk Symfoni av mig och det nu i Efteraaret vil blive spillede samme Stykke i Stockholm gennem hr Aulin, saa vilde jeg spørge Dem hvis der er Sandsynlighet for at faa samme Stykke spillede i Kristiania elder Bergen.¹⁸

Därefter har symfonin spelats sporadiskt, men den har aldrig blivit något repertoarverk. Genom åren har Gävle symfoniorkester varit den orkester som mest ägnat sig åt Häggs musik. Redan strax efter det att orkestern bildades 1912 framförde den under Ruben Liljefors ledning flera av Häggs verk,¹⁹ något som nog var rätt naturligt, eftersom han då var bosatt i Hudiksvall, som ingick i orkesterns verksamhetsområde. Det dröjde emellertid ganska länge innan just symfonin spelades av Gävleorkestern,²⁰ eftersom den tidigare hade en så liten besättning (under de första åren endast ca 25 man), att den inte skulle kunna göra musiken rättsvisa.

Varför verket fått titeln *Nordisk symfoni* vet vi inte. Några inslag av nordisk folkmusik finns över huvud taget inte, inte heller någon form av uppenbar naturbeskrivning. Snarare blickar Hägg tillbaka på sina lyckliga studieår i Köpenhamn och den kontakt han fått (och fortfarande uppehöll) med det danska musiklivet. Stycket är också väl förankrat i den speciella nordiska form av Leipzigromantik, som utvecklades av Gade och som förmedlades till hans otaliga elever. Titeln blir på så sätt ett slags stilbeskrivning. Slutligen var skandinavismen ett starkt inslag i kulturlivet under andra hälften av 1800-talet, och kanske ville Hägg även anknyta till de positiva känslor av samhörighet mellan grannländerna, som bar denna rörelse. Titeln kunde på så sätt nästan få funktionen av ett slags manifest, som förhoppningsvis även kunde bidra till att stycket blev spelat i de övriga nordiska länderna.²¹

Detta är den första publicerade utgåvan av symfonin. Vid tidigare framföranden har den spelats från handskrivna material med ganska många felaktigheter och inkonsekvenser.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv

Noter:

- 1 På Musik- och teaterbiblioteket i Stockholm förvaras ett flertal brev skrivna av Hägg under utlandsåren, och av dem kan vi få en ganska bra bild av hur både hans liv och hans studier gestaltade sig.
- 2 Partituret utgivet på eget förlag (u.å., troligen 1910-talet).
- 3 Partituret utgivet på eget förlag (u.å., troligen 1910-talet).
- 4 Klaverutdrag för piano 4 händer utgivet på eget förlag (u.å., troligen 1910-talet).
- 5 Klaverutdrag för piano 4 händer utgivet på eget förlag 1913, partitur och orkestermaterial hos Edition Reimers (*Monumenta Musicae Svecicae*) 2008.
- 6 Det Kongelige Bibliotek, citerat efter H.C. Andersen-centrets brev databas (<http://www.andersen.sdu.dk>).
- 7 Hägg bodde vid denna tid hos familjen Melchior, där också Andersen var en ofta återkommande gäst.
- 8 Brev till Munthe, daterat Wien den 20 februari 1872.
- 9 Orkesterversionen opublicerad, pianoversonen utgiven av Elkan & Schildknecht, Stockholm [1896].
- 10 Opublished under Häggs levnad, manuskript i Musik- och teaterbiblioteket och utgiven 2013 i Edition Levande Musikarv.
- 11 Utgiven för piano 4 händer på eget förlag (u.å., troligen 1910-talet).
- 12 Tidpunkten för utgivningen är hämtad från *Hofmeisters Monatsberichte*, tillgängliga på <http://www.hofmeister.rhul.ac.uk>.
- 13 Enligt *Svensk musiktidning* 1 november 1899.
- 14 Konserten 1901 ägde rum den 31 mars med Svenska Musikerföreningens orkester enligt *Svensk musiktidning* 1 april 1901. Konserten 1906 ägde rum den 1 juni på Kungliga Teatern med Hovkapellet enligt *Idun*, nr 21 och 23 1906.
- 15 Den 17 november 1909 enligt uppgift från Göteborgs konserthus.
- 16 Framförandet ägde rum den 29 april 1911 enligt annons i *Bonner Zeitung* samma dag samt enligt brev från konsertkvällen med hälsning till Hägg från bland andra dirigenten Heinrich Sauer.
- 17 Grieg-samlingen i Bergen Offentlige Bibliotek.
- 18 Något framförande i Stockholm hösten 1900 har jag inte sett belägg för från några andra källor. Kanske planerades ett framförande, som av någon anledning fick uppskjutas.
- 19 Enligt bevarade programblad.
- 20 Enligt uppgift från orkestern skedde detta inte förrän 1968.
- 21 För Hägg var förmodligen Norden liktydigt med Skandinavien.

Kritisk kommentar

Källmaterial

A Huvudkälla. Musik- och teaterbiblioteket, Häggsamlingen, 1928/21. Partitur i avskrift med rättelser av Häggs hand, 126 sidor + titelsida och en sida med rättelser. Partituret har varit i Det Nordiske Forlags / Hofmeisters ägo och har med största sannolikhet ingått i ett komplett uppförandematerial. På titelsidan finns följande text:

Nordische=Symphonie / in Es dur / von / J: Ad: Hägg / Partitur / Eigenthum des Verlegers für alle Länder / Leipzig, Friedrich Hofmeister / Für Skandinavien: Det Nordiske forl, Musikforlaget Henrik Hennings, Copenhagen / Copyright 1899 by Friedrich Hofmeister / Aufführungsrecht vorbehalten – Droits d'execution réservés.

B Musik- och teaterbiblioteket, O/Sv, 1945/553. Partitur i avskrift, 133 sidor (paginerade 2–134) + titelsida. På titelsidan finns följande text: "Nordische / Symphonie / v. J. Ad Hägg". Detta partitur tycks ha haft **A** som förlaga. Partituret ingår i ett komplett uppförandematerial, 1945/554.

C Musik- och teaterbiblioteket, Häggsamlingen, 2:1. Autograf av versionen för piano 4 händer. Manuskriptet består av 44 sidor, varav symfonin upptar s. 2–43. På brukligt vis i fyrfärdig musik är secondostämman skriven på vänstersidorna och primostämman på högersidorna. S. 1 är titelsida men innehåller även diverse noter (en liten polka och några harmoniexempel), s. 44 upptas av ett ofullständigt pianostycke i b-moll. Även s. 42 och 43 innehåller annan musik än symfonin, skriven på de återstående tomma notsystemen efter symfonins slut, och hela manuskriptet är fullt med anteckningar, skrivna i marginalerna, mellan notsystemen och även rakt över noterna. Dessa anteckningar är mycket svårläsliga och kan tyda på att Hägg skrivit dem under perioder av bristande psykisk balans. Varför skulle han annars förstöra manuskriptet till ett av de mest framgångsrika verken i hans karriär? Vi vet inte när anteckningarna är gjorda. Om de tillkommit efter 1899 kan detta möjligen tyda på att han helt krasst ansåg manuskriptets värde som förbrukat, när stycket blivit tryckt.

På titelsidan finns följande text, mycket svår att urskilja bland alla noter: "Till Hans Dutschke / Duo / för / Pf [?] a 4/m / komponerad / af / J. Ad. Hägg / Kjøbenhavn Maj 1871".

Till vänster om Häggs namn står: "op. 2".

Efter sats 1 står i både primo- och secondostämmorna dateringen "Kjøbenhavn d. 4/5 1871".

Efter sats 2 står i primostämman "Kjøbenhavn d. 11/5 1871", medan secondostämman är daterad "Kjøbenhavn d. 11/5 71". Därtill finns signaturer med främmande handstil, uppenbarligen skrivna av musiker för vilka Hägg visat upp stycket. I primostämman står: "Kontr. [bör betyda kontrollerad av] / Gade / Ant. Rubinstein". I secondostämman står: "Kontr / Em. Naumann O. Goldschmidt / H. D. [Hans Dutschke?] Edm. Neupert".

Efter sats 3 står det i primostämman "Kjøbenhavn d. 14/5 1871" och i secondostämman detsamma med tillägget "efter en seglats".

Efter finalen slutligen finns i båda stämmorna anteckningarna: "Kjøbenhavn d. 19/5 1871" och "hos Prof N.W. Gade". Därtill Gades signatur: "Kontr Gade". I secondostämman står dessutom följande: "Kopieradt och litet upputsadt i Firenze Mars 1874. Via della scala."

D Musik- och teaterbiblioteket, Hägg-samlingen, 8:29, det andra av tre manuskript med accessionsnummer 1928/89. Autograf av versionen för piano 4 händer, endast codan i sats 3 (takt 178–slut). Notskriften ger intryck av att vara en tidig skiss. Manuskriptet består av endast ett blad, varav ena sidan upptas av noterna till symfonin, medan andra sidan innehåller två små pianostycken och en kort skiss.

E Tryckt utgåva av versionen för piano 4 händer utgivet av Det Nordiske Forlag, Hofmeister och Zapffe: Köpenhamn, Leipzig och Christiania, 1899. Symfonin upptar 52 sidor (2–53). Sida 1 är titelsida, där titeln lyder: ”Nordische Symphonie (Es Dur) für Orchester”. På första notsidan för både secondo- (s. 2) och primostämmorna (sid 3) är titeln ”Nordische Symphonie”. Utgåvan verkar bygga på **C** (eller möjligtvis på något identiskt förförfattat manuskript). I allt väsentligt överensstämmer dessa två källor med den stora skillnaden att man i utgåvan tillfogat instrumentangivelser, som saknas i autografen. Märkt nog avviker dessa angivelser ofta från den instrumentering som representeras av partituren.

Det är beklagligt att det inte gått att finna något partitur i autograf till orkesterversio nen av symfonin. Därför har avskriften **A** fått bli huvudkälla. Tyvärr är denna kallas tillförlitlighet inte den bästa. Där finns mängder av ofullständiga och motsägande anvisningar, vilket säkert beror både på brister i den autograf som var förlaga vid avskriften och på misstag av den notskrivare som stod för avskriften. Hägg har visserligen egenhändigt gjort en del rättelser (mest korrigeringar av felaktiga tonhöjder) men inte i den utsträckning som skulle ha behövts för att göra partituret tillförlitligt.

Naturligtvis har ansträngningar gjorts för att finna Häggs avsikt bakom de ofta motsägande anvisningarna, men i allt har detta inte varit möjligt, utan utgivaren har fått fatta egna beslut i syfte att göra utgåvan användbar. Ofta har de fyrfärdiga versionerna, både **C** och **E**, varit till hjälp, när **A** uppvisat oklarheter. **C** och **E** innehåller över huvud taget ofta fler och mer detaljerade beteckningar än **A**, men det är inte alls säkert att Hägg ville att orkesterversjonen i alla enskildheter skulle vara exakt likadant utförd som pianoversjonen, som dessutom skrevs nästan 30 år tidigare. Därför har anvisningarna från **C** och **E** inte per automatik förts in på sådana ställen. I andra verk av Hägg innehåller manuskript från hans unga år ofta en mer detaljrik dynamik än de från en senare tid i hans skapande. Om det beror på bristande noggrannhet i de senare utskrifterna eller en förändrad estetik får vara osagt.

B har av utgivaren inte bedömt ha något egentligt källvärde, eftersom detta manuskript helt förefaller vara en avskrift av **A**, och **D** har lämnats helt utanför diskussionerna då det endast är ett skissartat fragment.

Några generella påpekanden:

- 1) Uppenbara felaktigheter av alla slag har rättats utan kommentar.
- 2) Komplettering av uppenbart felande nyansbeteckningar, bågar och artikulationsbeteckningar har gjorts utan särskild markering eller kommentar.
- 3) Nyansbeteckningar, inklusive crescendo- och diminuendopilar, är ofta mycket ungefärligt placerade i källorna. Detsamma gäller ofta även bågarna. Utgivaren har försökt att göra en rimlig tolkning med ledning av andra stämmor och parallelställen, men osäkra fall har redovisats.
- 4) På många ställen går bågarna ut i högermarginalen efter sista takten på en sida utan att fortsätta på nästa sida. Endast i osäkra fall har detta redovisats.
- 5) Några överflödiga nyansbeteckningar har tagits bort (t.ex. ett *p* tätt följt av ett nytt *p*).
- 6) Parallelställena är ofta olika utförda i nyanser och artikulation. När man kunnat se en avsikt bakom detta, har det givetvis respekterats, men annars har en anpassning gjorts för att enhetligheten skall bli större. Tveksamheter har redovisats.
- 7) Notvärdena på noter med efterföljande pauser är ofta olika angivna för olika instrument och har i utgåvan i regel gjorts enhetliga. **C** och **E** har varit till stor hjälp för detta. Osäkra fall har redovisats.
- 8) Instrumentnamnen på första partitursidan uppvisar en märkt blandning av tyska och italienska beteckningar: *Flöten*, *Oboen*, *Clar in B*, *Fagtt*, *Cornos* [svårläst] i *Es* och *B*, *Trombe in Es*, *Tromboni*, *Timp*, *Viol*, *Viola*, *Cello och Baß*. I början av sats 2 har Hägg egenhändigt satt ut beteckningar för blåsare och pukor: *Fl.*, [oboerna saknar beteckning], *Cl. in B*, *Fag*, *Corni I. II. in Es*, *Cor. III IV in E*, *Trombe in E*, *Timp. E H.* Stråkarna saknar beteckning. Före sats 3 har kopisten satt ut följande: *Fl.*, *Oboe*, *Clar*, *Fgtt*, *Corni i Es. och B*, *Tr. Es*, *Tromboni I II III*, *Timp*, *Viol*, *Viola*. Före sats 4 saknas instrumentbeteckningar så nära som *Timp Ess B*. Hägg brukar i regel använda italienska beteckningar med undantag för *Bratsche*, som förekommer väl så ofta som *Viola*. I utgåvan har genomgående italienska instrumentnamn använts.

9) Utgåvan har inte eftersträvat att efterlikna förlagan rent notskriftsmässigt utan har anpassats till modern praxis. Härvidlag bör följande påpekas:

- Blåsarstämmorna är i A parvis noterade på gemensamt system, de tre trombonstämmorna är dock alla skrivna på samma system. I denna utgåva har trombonerna genomgående delats upp på två system, och även för andra instrument har stämmorna ibland delats upp på två system, om detta underlättar notläsningen.
- Insatser för endast första- resp. endast andrablåsare är i A angivna genom notskaft uppåt resp. nedåt och paustecken i den andra stämmen. Ibland är detta notationssätt förtydligat genom beteckningarna "1 ^m" resp. II eller III (i trombonstämman). Unisona insatser är angivna genom dubbla notskaft (ibland dock ofullständigt utsatta), på något enstaka ställe med anvisningen "a 2". I utgåvan används beteckningarna I, II (och för det andra hornparet III och IV) vid enkelbesättning och *a 2* vid unisont spel.
- Tremolo för pukan är i A oftast angivet genom tecknet *tr*, vid längre virvlar med tillägg av en våglinje, men även notskaft genomstrukna med tre tvärstreck förekommer. I utgåvan används genomgående tecknet *tr* och våglinje, där det finns plats för en sådan.
- Pukorna är i A skrivna utan förtecken, så när som på de första två tonerna i sats 1 och ytterligare något enstaka ställe.
- Notgrupper eller takter, som hos Hägg noterats med upprepningstecken, d.v.s. " / " för upprepade notgrupper och " · / · " för hela takter, har skrivits ut i utgåvan. Likaså har många abbreviaturer skrivits ut för tydlighetens skull.

10) Det finns stråkangivelser i A. Hägg brukar inte sätta ut sådana, och det är därför inte särskilt sannolikt att de kommer från honom. De har ej tagits med i denna utgåva.

11) Repetitionsbokstäverna i utgåvan är hämtade från A.

Källa A avses i kommentarerna nedan om inte annat anges.

Sats 1, Allegro

Takt	Instrument	Kommentar
13		Diminuendot i denna takt kan tyckas märkligt, men finns i alla källor, om än ofullständigt utsatt. I A är diminuendopilen utsatt för Fl., Ob., Fag., Cor., Tr. och Timp. Avser Hägg kanske en extra accentuering av 1:a slaget i denna takt?
15		Crescendopilen är utsatt i Fl., VI. I och VI. II och verkar sålunda endast avse melodistämman. I de fyrfändiga versionerna finns den dock även i secondostämman. Överhuvud taget har C och E i denna och de följande takterna flera dynamiska anvisningar, som endast delvis kommit med i orkesterversionen:
		
		Diminuendot i takt 16 finns i både primo- och secondostämman i C och E, medan det endast finns i VI. I och II i A. Svällarna från och med slutet av takt 17 är utsatta i primostämman (melodin) i C och E, och av dem finns endast ett spår i A, nämligen en crescendopil från och med 2:a slaget i Fl. Det är svårt att avgöra i vilken utsträckning Hägg verkligen ville att dessa dynamiska schatteringar skulle gälla i orkesterversionen.
15–17	Tbn.	Diminuendopil i takt 15–16, <i>mf</i> i takt 17.
15	VI. II	Skriven en oktav lägre t.o.m. 2:a noten i takt 17. Det verkar dock ganska osannolikt att det verkligen är avsikten med tanke på det höga läget i VI. I.
15	Vla	Sista noten är b. Utgivaren har ändrat efter C och E.
16	Timp.	Tremolotecknet saknas, men tremolo verkar sannolikt med tanke på det långa notvärdet.
17	Fl. II	Bindbågen mellan andra och tredje noterna i saknas.
18	Ob. II	Går ner till f1 redan på 3:e slaget i denna takt, inte på 1:a slaget i 18 som Fl. II och Cl. II. Har anpassats till dessa.

22, 24	Vl. II	Ursprungligen paus på första fjärdedelen. Uppenbarligen insåg Hägg senare att insatsen i Fag. och Vla då riskerade att bli för tonsvag.
23, 25	Vc., Basso	C och E har <i>ff</i> och diminuendopil på drillen.
30–31	Ob., Cl., Fag., Vla	Staccatopunkterna på trioltonerna saknas liksom vågarna från 2:a 4-delen till 1:a noten i triolen i Cl. och Fag. Insatta i analogi med parallelstället i takt 153–154. Staccatopunkterna finns dessutom i C och E.
33–34	Vla	Bågen slutar på sista noten i takt 33; har anpassats efter blåsarna och i analogi med takt 156–157.
36	Cl. I, Vl. I	Accenten saknas men finns i C och E samt på parallelstället i takt 159 (här i Fl. I och Vl. I) i alla källor.
43		Triolen är markerad legato i A samt i primostämman i C. I övriga stämmor och i E saknas markering. Parallelstället i takt 166 har staccato i A och legato i de fyrahändiga versionerna.
44		Diminuendopil utsatt endast i Vl. I, Vl. II och Basso. I C står diminuendopil i primostämman och i E i secondostämman. På parallelstället i 167 finns den i betydligt fler stämmor.
44	Cl. II, Tr., Tbn.	C och E har inte båge menstående accenter (^) på alla noterna i tretonsmotivet. På parallelstället 167 har C båge och E accenter.
48–49	Ob.	Crescendo- och diminuendopilarna står under systemet, men utgivaren har gjort tolkningen att de endast avser Ob. I. Cor. I har i likhet med Ob. II en lång ton, och den är ommarkerad.
48	Basso	4-del.
51–52	Vc., Basso	Vågarna oklara, har anpassats efter Fag. II.
53	Fl. I, Cl. I	Vågarna oklara, har hämtats från C och E.
53–54	Fag. II	Bågen från föregående takt slutar på 1:a noten i takt 53. En ny båge börjar på sista noten och fortsätter över hela takt 54.
54	Vla	1:a tonen är a, ändrad till c för stämföringens skull (jfr Ob. I och Cor. I).
59	Vc., Basso	I C och E kommer de två sista tonerna i omvänt ordning: b–d1.
60–65	Tbn.	Diminuendopil i takt 60, <i>mfi</i> 61, <i>fi</i> takt 65.
67	Vl. I	Här finns många varianter av vågar.
		
		Utgivaren har valt övre systemets artikulation i C och E, vilken är den mest naturliga lösningen.
70	Vl. I	C och E har halvnot + 4-delspaus.
72	Fag. II, Vc., Basso	Denna slutnot är en halvnot i Fag. II och en 4-del i Vc. och Basso. C och E har 4-del.
78	Cor. III	Tonen på 3:e slaget (det klingande c:et) saknas i C och E; frasen avslutas på 2:a slaget.

81		<p><i>f</i>p är utsatt för Ob., Fag., Cor. III, VI. I, VI. II, Vla, Vc. Anvisningen bör gälla även Cl., som också spelar melodin, men att <i>f</i>p saknas för Cor. I, Cor. II, Timp. och Bassoon förmödas innehåra att Hägg inte ville ge denna takt en alltför hård attack. Detta har utgivaren respekterat och dessutom låtit <i>f</i>p i fagoterna endast gälla Fag. I.</p>
85		<p>Accenten på 2:a slaget är i vissa stämmor noterad <i>fz</i> och i andra <i>f</i>p. Utgivaren har valt <i>fz</i> för alla stämmor, eftersom nyansen efter accenten bör vara starkare än <i>p</i>. C och E har <i>fz</i> utan efterföljande diminuendopil.</p>
85	VI. I, II, Bassoon	<p>Crescendopil på 1:a slaget, saknas i C och E.</p>
86		<p>Staccatopunkterna över 2:a och 3:e fjärdedelarna är utsatta efter C och E, saknas i A.</p>
86	Timp.	<p>Crescendopil över hela takten.</p>
87–89, 92–94	Cor. II, Tr. I, II, Tbn. III, Timp., Vc., Bassoon	<p>I takt 87–89 är accenterna ofullständigt utsatta och av liggande typ (>). Utgivaren har satt in stående accenter (^) efter C och E och i analogi med takt 90. I takt 92 är den första accenten stående och den andra liggande i A men båda stående i C och E. I takten 93 och 94 finns accent endast på andra noten och är i samtliga källor av liggande typ. I A finns alltså en tveksamhet om tecknens betydelse, medan det i C och E görs en tydligare åtskillnad, där stående accent anger marcospel och liggande accent betoning.</p>
88 ff.		<p>Staccatopunkterna är mycket ofullständigt utsatta i samtliga källor.</p>
90, 92	Bassoon	<p>Inga oktavsprång, utan alla toner är i den låga oktaven, vilket gör att Vc. blir ensamma med oktavsprångens med resultatet att dessa blir omöjliga att uppfatta för en lyssnare. Motiviskt är dessa takter hämtade från överledningen i takt 22 ff., där även Bassoon deltar i oktavrörelsen, och jag har därför utgått från att detta skall gälla även här. I C och E har basstämman oktavsprång både i takt 22 ff. och här.</p>
92	Tbn.	<p>Det förefaller som om Hägg tänkt sig att Tbn. II skall ha paus i denna takt. Har lagts till i unisono med Tbn. I för att balansera takt 90.</p>
97		<p>Primostämman i C har här beteckningen <i>pp tranquillo</i>, och båda stämmorna i E har <i>pp tranqu.</i></p>
103	VI. I, Vla	<p>Diminuendopil. Även E har en diminuendopil i denna takt, följd av ett <i>pp</i> i primostämman i nästa.</p>
107		<p>Secondostämman i C (motsvarande Fag. I, Vla och Vc.) har beteckningen <i>tranquillo</i>.</p>
116		<p>Diminuendopilen över denna takt finns endast angiven i E, secondostämman. Eftersom det finns en crescendopil i takt 115 i flera stämmor (Fl., Ob., Cl., Vc., Bassoon) i A och anvisningen <i>p</i> i de flesta notsystem i takt 117, tar jag för givet att Hägg avsett ett diminuendo i 116.</p>
118–119	Stråkar	<p>Avslutningsnoterna (takt 118 för Vla, Vc. och Bassoon och takt 119 för VI.) är 4-delar. Ändrade till 8-delar i enlighet med följande takter. Det är 8-delar även i C och E.</p>
119 ff.	Blåsare	<p>C och E har en helt annan artikulation (och C dessutom en annan dynamik):</p>
119–124	Fag. II	<p>Cor. IV är inprickat.</p>
121	Blåsare	<p>Alla blåsare har en fjärdedelsnot. Det är ändrat till åttendedel efter C och E samt alla källor i takt 125.</p>
125	Fl., Fag.	<p>Fl. är markerade <i>p</i>; Fag. saknar nyansbeteckning.</p>
125	Fag. II	<p>Har tonen d. Den dubblering av tersen som då uppstår tycks märklig, och utgivaren har därför ändrat till B.</p>
134–135	Timp.	<p>Det står ett tremolotecken över varje takt, men kanske avses en oavbruten virvel över båda takterna, motsvarande de överbundna noterna i flera blåsarstämmor.</p>

139–140	Vl. II	Paus på sista 4-delen i takt 139 och i hela 140. Detta kan i och för sig vara avsiktligt för att tunna ut klangen, men det förefaller i så fall rätt omotiverat att stämman sätter in igen mitt i frasen på första slaget i takt 141 och inte först på upptakten till 142.
142–143	Fag. II, Vc., Basso	Accenterna saknas, men är insatta i analogi med 11–12.
142–143	Basso	4-del på 1:a slaget i dessa båda takter. Det är ändrat i analogi med takt 11–12.
146	Tbn. III, Vc., Basso	Tbn. III har punkterad 8-del + 16-del på 3:e taktslaget medan Vc. och Basso har jämna 8-delar. Båda delarna är möjliga, men C och E, secondostämman, undre systemet, har följande, vilket ger stöd för den jämna rytmen.
		
149–150	Träblåsare	Artikulationen är oklart markerad. Fl. II, Ob. I, Cl. II och båda Fag. har legatobåge över hela takt 149, men i Cl. II och Fag. I verkar man ha försökt radera bågen och ersätta den med staccatopunkter. I takt 150 har Fl. II båge från 1:a till 2:a noten, och Ob. II och Fag. II en båge från 2:a noten över resten av takten och ut i marginalen utan att fortsätta på nästa sida. Frågan är alltså: <i>staccato</i> eller <i>legato</i> ? Staccato ansluter till artikulationen i resten av orkestern, men legato är också möjligt, som ett slags pedalverkan. Här har legato valts för alla de nämnda instrumenten i takt 149 och för Fag. II i takt 150. Däremot är bågen för Fl. II i takt 150 borttagen eftersom den stämman är unison med Ob. I, Cl. II, Cor. IV och Tbn. II, som alla saknar bågar, och för Ob. II, eftersom den har språngvis rörelse och deltar i det melodiska skeendet snarare än det harmoniska.
149	Tr. I, II	Bindbågen till 150 saknas, ditsatt enligt Cor. I, II.
157		1:a noten är 4-del i alla instrument utom Vc. och Basso. Åttondel vald i analogi med 34 och i enlighet med C och E.
166		I A är det staccatopunkter över noterna i triolupptakten, medan C har legatobågar och E har legato i primostämman men saknar markering i secondostämman. Jfr takt 43. Man kan undra om det var Häggs avsikt att dessa två ställen skulle vara lika i orkesterversionen.
167–168		Nyansbeteckningarna är motsägelsefulla. Vissa instrument har <i>diminuendo</i> i takt 167 medan andra har <i>crescendo</i> , och i 168 har några <i>diminuendo</i> , andra både <i>crescendo</i> och <i>diminuendo</i> och några inga markeringar alls. Stället är justerat efter den enklare lösning som finns i takt 44–45. Även pianoverionerna är inkonsekventa och sinsemellan motsägande i dessa takter. Frågan är om triolackompanjemanget i stråkarna skall spelas med svällare i takt 168. Så är det i E men inte i C.
168	Fl. I, II, Ob. I, VI. I	De två sista noterna är i E punkterad 8-del + 16-del, precis så som alla källor har vid parallelstället i takt 45. Men A och C har två jämna 8-delar, och valet har fallit på detta alternativ.
170	Ob. II, Clar. II, Fag. I, Cor. I, II	Bågen från föregående takt slutar på 1:a noten; ny båge från 2:a noten. Ändrat till lång båge enligt takt 47.
171	Blåsare, Bassi	1:a noten är en 4-del; ändrad till 8-del + 8-delspaus enligt VI. I, VI. II och Vla och enligt parallelstället i 48. C har 4-del i secondostämman och 8-del + paus i primostämman. E har 8-del + paus i båda stämmorna. Det verkar alltså högst sannolikt att Hägg vill ha ett litet lyft efter 1:a noten.
179	Fag. I, Vla	Fag. I har ett ess1 i stället för paus i början av takten; Vla. har ett ess2 på motsvarande ställe. Ändrat till paus enligt övriga triolstämmor och i analogi med takt 56.
182	Vc., Basso	De två sista tonerna är i C och E noterat ess1 och g1. Kanske var det av speltekniska skäl som detta ändrades i orkesterversionen.
188	Vc., Basso	Första noten är b, vilket troligen är felaktigt. Ackordet i resten av orkestern är ett Ess-durackord i grundläge, för nästan alla instrument helt identiskt med ackordet på första slaget i de två föregående takterna, och det skulle störa om den lägsta tonen blev B. Både C och E har Ess som längsta ton.

190		Beteckningen <i>Piu mosso</i> saknas i A men är utsatt i C och E.
192	Vla	8-delspaus i början av takten.
196–197	Vi. I, II	I takt 196 är fjärdedelarna punkterade, vilket skulle innehåra sextoler. Det går inte att utesluta att detta är avsiktligt, men troligen är det ett rent skrivfel. I nästa takt är alla tre 4-delarna i Vi. I punkterade, medan motsvarande noter i Vi. II saknar punkter. Ingenstans är en 6:a för sextol utsatt.
202–203	Timp.	Tonerna kommer i annan ordning: B–ess–B–ess–B–B; har ändrats i enlighet med övriga basinstrument.

Sats 2, Adagio cantabile

3–6	Vi. I	Här finns flera rytmiska avvikelse mellan A å ena sidan och C och E å andra. I takt 3 har A 8-del + två 16-delar i andra halvan av takten. I takt 4 saknas bindbågen mellan sista noten och 1:a noten i takt 5. I både takt 5 och 6 är 3:e och 4:e noterna jämna 16-delar. Utgivaren litar i detta fall mer på C och E och på alla källor inklusive A i takt 11 ff. och 45 ff., när temat återkommer.
8	Vi. II	Det är litet märkligt att Vi. II har ett ass på 3:e 8-delen när Fag. I har b och båda stämmorna i övrigt går i oktaver i denna takt. Allt tyder emellertid på att Hägg skrivit så med avsikt för att få ett fullständigt septimackord, och för utgivaren är detta ändå den bästa lösningen.
10	Vla	1:a noten är svårsläst, kan även vara ass eller möjligent både ass och c.
12	Vi. I	Liksom i takt 4 saknas bindbågen från sista 16-delen till 1:a noten i nästa takt. Kompletterad efter C och E.
16–19	Vi. I	I takt 18 finns en accent på sista noten i alla källor. Det är den enda utsatta accenten i A i dessa takter, medan C och E har accenter även på sista noten i takt 16, 2:a i takt 17 och 2:a i takt 19. Då detta mönster inte alls är genomfört i A, och Fl. I och Cl. I inte har någon accent utsatt, har utgivaren valt att ignorera accenten i Vi. I. Det är dock fullt möjligt att gå den motsatta vägen och spela stället med alla fyra accenterna i alla berörda instrument enligt C och E.
21	Vc.	Det saknas bindbåge mellan 2:a och 3:e tonerna, men det skulle också kunna vara en liggande obruten kvint. C och E har tremoloeffekt som i takt 23.
22	Träblåsare	Portatonoterna är noterade med både och streck i denna takt men med både och punkter i takt 24. Vi. II har både och punkter på båda ställena. Basso har bara både i takt 22 men både och punkter i takt 24. C och E har både och punkter på båda ställena.
23	Ob., Cor. III, IV	Ob. är markerade <i>mf</i> på 2:a tonen och Cor. <i>ff</i> . Vc. och Basso saknar markering. C och E har <i>ff</i> både i primo- och secondostämman.
29	Vc.	Tremolo mellan två toner, noterat som 32-delar:
		
		Eftersom denna takt rent musikaliskt är en transponering av takt 25, som är skriven som ett normalt tremolo med stråken (och som 64-delar), följer utgåvan detta spelsätt.
46	Vi. I	Bindbågen från sista noten till 1:a noten i nästa takt saknas.
49	Timp.	Tremolotecken saknas.

Sats 3, Presto

I A är huvuddelens omtagning efter trion skriven som *Dal segno*. I C och E är satsen utskriven i sin helhet. I C är satsen rubricerad som "Scherzo" i både primo- och secondostämman.

12		Crescendot på 3:e taktslaget saknas i A men finns utsatt på parallellstället i takt 54. I C finns det på alla ställena (takterna 12, 54, 130 och 171) och i E i takt 130.
18	Vla	Häggs beteckning (inskriven av honom själv i A) är <i>Solo</i> ; har ändrats till <i>Soli</i> i utgåvan för att undvika missförstånd. Naturligtvis är det meningen att hela gruppen skall spela.
18, 19, 27	Vc., Basso	Vc., understämman, och Basso har ett tenutostreck under 2:a noten i takt 18 och 19, som om tonen skulle sättas om. Basso har ett sådant streck även i takt 27. I C och E saknas strecken. Där har basen endast en två takter lång liggande ton, och när notationssättet med både och streck därtill är ovanligt för Hägg, har utgivaren valt att inte återge strecken i utgåvan.
20, 21	Vc.	Överstämmen har både över hela takten. I takter 28 och 29 sträcker sig bågen dock endast över de två första noterna, och med stöd av C och E har utgivaren valt denna lösning även i takter 20 och 21, eftersom tonen på 3:e taktslaget på så sätt blir mer markerad. I dessa källor är den till och med markerad med accenttecken.
30	Vc.	Ursprungligen spelade Vc. endast de tre första tonerna i denna takt, men Hägg kompletterade sedan med övriga toner i ett notexempel markerat <i>ossia Cello</i> .
51		I C och E är lönningen en 13-ol liksom i föregående takt. Anledningen att den i A delats upp i 9 + 4 måste vara att Vl. I skall få spela sin avslutningston på ett jämnt taktslag.
52–54	Vc., Basso	Alla noter är 4-delar; har justerats till 8-delar i analogi med Vl. II och mönstret i takter 10–12. Även C och E har 8-delar.
53–54	Stråkar	Anvisningen <i>fz</i> saknas; har tillfogats i analogi med takter 11–12 och enligt C och E.
56	Fl., Ob., Cl., Vl. I	Crescendopilen är utsatt endast för Vl. I (ditskriven i efterhand av Hägg). Saknas i C och E.
61	Timp.	Tonen i denna takt saknas. Det tycks självklart att Timp. liksom övriga instrument skall avsluta sin fras med en ton på 1:a slaget i takt 61.
65	Vc.	Tonen i denna takt saknas. Det framgår dock tydligt av C och E att rörelsen skall avslutas med ett c på 1:a slaget i denna takt.
75	Cl. I, Vl. I	Artikulationen oklar. Det är punkter över de tre sista noterna, men bågen slutar mitt emellan 3:e och 4:e noten. C har punkter över de två sista noterna, men bågen slutar mitt emellan 4:e och 5:e noten. E är klarast: där finns en både över de fyra första noterna och staccatopunkter över de två sista. Utgivaren har ändå valt att låta bågen gå över endast tre noter, eftersom Cl., Vl. I och Vl. II tydligt har så i takt 110.
84	Ob. II	Förslagsnoterna saknas.
95	Basso	Paus i denna takt. Insatsen är hämtad från C och E.
97	Fl. I	4-del, 4-del, 8-delstriol, vilket bör vara felskrivet. Istället följs rytmens i C och E.
105	Cor. III, IV	Har nyansbeteckningen <i>p</i> .
106	Fag. I, Vc.	Båge till och med 3:e 4-delen. Fag. har sedan en ny båge från trean och in i nästa takt. Utgivaren har lätit bågen stanna på 2:a slaget i analogi med artikulationen i 86, så att trean får karaktären av upptakt.
111–118	Vl. II, Vla, Vc.	Portatoartikulationen saknas; det står endast punkter över de flesta noterna. Bågar har lagts till enligt takterna 77–78 och 91–93 och med stöd av C och E.
113–114	Fag. II	Fag. II har paus från och med 2:a slaget i takt 113 och i hela 114, men det verkar troligt att stämman blivit bortglömd. Det skulle vara märkligt om basstämman plötsligt inte längre skulle vara representerad i blåsargruppen, i synnerhet som den återkommer i takt 115 för att avsluta frasen.
115	Vc.	Understämmans Ess är så gott som oläsligt. Det förefaller som om det har stått en not som sedan suddats ut. Enligt C och E är det emellertid klart att bastonen på andra och 3:e slaget skall vara Ess i denna takt lika väl som i nästa.

116	Fag. II	Första tonen är d, vilket verkar mindre troligt, eftersom takten för hela orkestern utom VI. II är en upprepning av föregående takt.
181	Fl. I, Cl. I	På 3:e slaget har Fl. I och Cl. I en 8-del c2 resp. (klingande) c1, följd av två 8-delars paus. Om man ser denna not som en upptakt till följande takt är den alldelvis för svagt instrumenterad (två instrument, markerade <i>p</i>) i förhållande till melodin i nästa takt (12 instrument i <i>mf</i>). Och varför skrev inte Hägg en legatouuptakt i likhet med takt 68, där denna tematiska idé introduceras för första gången?
		Förklaringen kan finnas i E. I takt 180–181 finns en stämma som ligger en oktav ovanför VI. I. Denna stämma är markerad Fl. I partituret finns ingen stämma i denna höga oktav, och absolut ingenting för flöjten fram till 3:e slaget i takt 181. Det förefaller därför som att vi i E har att göra med en tidigare variant av instrumentationen, där Fl. I och Cl. I spelade i oktaver, och c:et i takt 181 i A är enligt detta antagande en rest av denna tidigare instrumentering, inte en upptakt till melodin. Detta antagande styrks av fortsättningen i E. I takt 182 spelas legatomelodin enligt denna källa av violinerna, inte av blåsarna. Angivelsen ”Vi.” (för violiner) står på 1:a slaget i takt 182, vilket visar att Hägg denna gång tänkt sig melodin utan upptakt. Därför är detta c uteslutet i utgåvan.
190		Beteckningen <i>Più mosso</i> saknas i A men är utsatt i C och E.
Sats 4, Finale: Maestoso		
9 ff.	VI. I, II	I denna sats finns i bleckblåsstämmorna vissa nyansbeteckningar, som verkar ha skrivits in i efterhand i A (dock ej med Häggs handstil). Dessa har satts inom parentes i detta partitut och har inte förts in i stämmorna. Anvisningarna avser att dämpa bleckblåsarna i starka tuttiavsnitt för att gynna balansen och representerar en typ av differentierad dynamik, som sällan förekommer i Häggs partitut. Han och hans kolleger i den klassicistiska skolan skriver i regel samma dynamiska anvisningar för hela orkestern i tuttiställen och överläter åt dirigent och musiker att sörja för att balansen blir den rätta.
18–19	Stråkar	Två bågar per takt t.o.m. takt 15. Från takt 16 saknas bågarna, men där står i stället anvisningen <i>sempre</i> . Från och med takt 23 är mönstret i 8-delsackompanjemangen (i Vla och från takt 28 även i VI. II) en båge per takt. C och E har genomgående en båge per takt.
21–22		C och E har <i>f#</i> på 1:a tonen i takt 21 i både primo- och secondostämmorna. 1:a tonen i takt 22 har accenttecken i melodistämmman.
34	VI. I	Stämmman är noterad i den låga oktaven men är försedd med texten ”8va” och prickad linje i takt 34–36. Med tanke på den stegvisa rörelsen i andra halvan av takt 33 utgår utgivaren från att den 1:a tonen i takt 34 skall vara i den låga oktaven och att oktavatecknet skall gälla först på andra tonen.
41–43	VI. I, II	A var ursprungligen tonhöjdsmässigt identisk med C och E och hade följande lydelse:
		Därefter ändrade Hägg fem tonhöjder, möjligen av speltekniska skäl, vilket jag respekterat i utgåvan. Bågen i takt 42 har dragits ut till 1:a slaget i 43 i analogi med bågen i VI. II i takt 43–44 och VI. I i takt 44–45.
43	VI. II	Sista 8-delen är g. C och E har fiss, vilket även överensstämmer med h:et på parallelstället i takt 231.

47	Vl. I, II	Ursprungligen fanns det ett pizzicatoackord i denna takt, sedan struket av Hägg.
		Anvisningen <i>pizz.</i> saknas, men nästa insats, i takt 63, är betecknad <i>arco</i> . Ett liknande pizzicatoackord togs bort i takt 117 men finns kvar i 235.
62–63	Fl. I, Fag. I	Bindbågen saknas, men den långa bågen går nästan fram till 1:a tonen i takt 63. Däremot finns en tydlig bindbåge i Fl. I på parallelstället i takt 250–251.
68		Crescendopil är endast utsatt i Vl. I och börjar där redan på 1:a noten. Utgivaren har använt de crescendopilar som finns utsatta i C och E.
70 ff.	Blåsare	Bågar av varierande längd utan större inbördes samordning.
73	Vl. II, Vla	Fyra jämna 4-delsnoter i denna takt. Utgivaren har följt rytmén i C och E samt på parallelstället i takt 261.
73–74	Basso	Hägg har skrivit in accent även på 1:a noten i takt 73 och andra i takt 74, vilket avviker såväl från C och E som från parallelstället i takt 261–262, där bara andra noten är försedd med accent.
79	Timp.	Tonen b är inte idealisk ur harmonisk synpunkt. Ett f vore kanske att föredra, men kräver en omstämning eller en tredje puka.
80–82	Fl. I, II	Tonhöjder, notvärdens och bågar oklara.
83	Tbn. III	Halvnot B. Då Tbn. III spelar bastonen F i de omkringliggande takterna, är det rimligt att den bör ha ett F även här.
87	Timp.	4-del d (!) på andra taktslaget. Tonen B är tänkbar, men det är troligare att det skall vara paus i likhet med motsvarande takter (91, 275, 279).
88	Timp.	Helnot ess, vilket inte passar harmoniskt på 1:a slaget. Troligen avses B som i takt 92.
92	Träblås, Cor. I, II	1:a noten är en 4-del följd av en 4-dels paus, vilket avviker från mönstret i takterna 88, 276 och 280. Vl. I samt C och E har halvnot.
95–96	Timp.	Det står ett tremolotecken för varje takt, men det förefaller självklart att det avses ett överbundet tremolo här.
99	Cor. IV	En oktav högre i denna takt, vilket är tämligen ologiskt.
107	Basso	Hägg har skrivit in anvisningen <i>marc</i> för att få tydlighet, en anvisning som med fördel kan tillämpas även för Fag., Vla och Vc.
109–110	Vla, Vc., Basso	Bågar saknas, men finns i Fag. Man kan också spela dessa takter <i>non legato</i> , men då bör även Fag. göra det.
111	Timp.	Ett c vore att föredra. Septiman b finns inte i ackordet i någon annan stämma. Men för det krävs en omstämning och det ansåg nog Hägg vara uteslutet med de pukor som normalt fanns till hands.
114	Träblås	Oklara bågar, som inte passar ihop med accenterna. Istället har bågarna i C och E tillämpats.
117	Vl. I, II	Här fanns ursprungligen ett pizzicatoackord, som Hägg sedan strök, precis som i takt 47.

122, 124	Basso	Paus i dessa takter. Jag har satt in toner efter C och E och i analogi med takt 52–54 och 240–242, men det kan inte heller uteslutas att Hägg verkligen ville ha en variation.
125–126	Fag., Vc.	Crescendo- och diminuendopilarna saknas i A, men har införts enligt C och E samt enligt takt 55–56.
134	Fag. II	1:a noten är ass men bör troligen vara ess som understämman i Vc.
138	Ob. I	Första noten är en punkterad halvnot; har anpassats efter VI. II.
157	Cor. III, IV	Paus i denna takt, vilket är mindre lämpligt, eftersom Tbn. III då blir det enda bleckblåsinstrument som spelar temat i just denna takt. Troligen har Hägg eller notskrivaren gjort ett misstag.
160	Cor. III, Tbn. III, Vla, Vc., Bassi	Märkligt nog har inget av de angivna instrumenten b-förtecken för cess på 2:a slaget i A. I C och E är tonen entydigt cess, och i skalans fortsättning finns även ett cess i takt 164 i samtliga källor.
173		1:a noten är markerad <i>f</i> p i flertalet stämmor, medan andra endast har <i>p</i> på andra taktslaget. I C och E har secondostämman <i>p</i> på 2:a 4-delen, medan primostämman har <i>f</i> p på 1:a. Jag tror inte Hägg har avsett någon särskild accent på 1:a noten och jag har därför konsekvent skrivit <i>p</i> på andra noten i takten.
175 ff.		Det finns inte några efterslag efter drillarna i någon av källorna, men det är naturligtvis fullt möjligt att lägga till sådana i konsekvens med liknande takter i resten av satsen.
177	Basso	Spelar endast 1:a noten i denna takt.
180	VI. I, II, Vla	Bågen saknas i A men finns i Ob. samt i C och E.
191–192	Fl. I, II	Efter 1:a noten i takt 191 är det svårt att utläsa hur stämman är fördelad mellan Fl. I och Fl. II. Utgivarens lösning får betraktas som ett förslag och grundar sig på riktningen på notskafoten. Eftersom det saknas paustecken skulle det också kunna vara möjligt att stället är tänkt <i>a</i> 2, vilket emellertid blir litet opraktiskt för Fl. I med tanke på fortsättningen. Det uppstår då också en viss obalans i styrka och klang mellan uppgången i takt 189–190 och nedgången i 191–192.
197 ff.	VI. I, II	I takt 197–200 är det en båge per takt, i 201–203 två, och i 204 står anvisningen <i>sempre</i> i stället för bågar. Utgivaren har, liksom i 17 ff., följt C och E med en båge per takt.
200		Mellan 200 och 201 finns i C och E fyra takter, som Hägg sedan strök i C, och som inte finns med i orkesterversionen.
206–207	Stråkar	Vc. hade ursprungligen <i>fi</i> 207, vilket sedan Hägg ändrade till <i>pp</i> . Vla har <i>pp</i> och Bassos ingen nyansbeteckning alls. Ändringen i Vc. är något märklig, eftersom <i>fz</i> på parallelstället i 19 fick stå orört. I 206 har secondostämman i C och E crescendopil som i takt 18 och i 207 <i>f</i> p som i takt 19, vilket också är fullt möjligt.
209–210		Se kommentar till 21–22.
221	Timp.	Tremolotecknet saknas.
222–223	VI. I	Första noten i takt 222 är b2 och 1:a noten i 223 är ess2, vilket medför två mycket ologiska språng. En annan möjlig lösning skulle kunna vara att spela hela takt 222 i den låga oktaven och behålla ess2 i takt 223. Jfr kommentar till takt 34.
224	Tr.	Bindbåge till 225. Någon sådan finns emellertid inte på parallelstället i takt 36, varför det inte beaktats i den föreliggande utgåvan.
235	Clar., Fag.	Rytm som Vla och Vc., men bara i denna takt.
235	VI. I, II	I motsats till takt 47 och 117 är pizzicatoinsatsen inte strukten här.
243–244	Cl., Fag, Vla, Vc.	Crescendo- och diminuendopilarna saknas men är insatta enligt parallelstället i takt 55–56 och med stöd av C och E.

- 247 Ob. I Har nyansbeteckningen *f#*, som även finns i C och E men saknas i Fl. I och även på parallelstället i takt 59 i alla källor.
- 249 Fl. I, Vc. Crescendopil på halvnoten i Vc., något som är fullt rimligt att spela här. Crescendot bör i så fall även gälla Fl. I. Det finns dock inte i C eller E, inte heller på parallelstället i takt 61 i någon källa.
- 256 Crescendopilar saknas helt. Här har de crescendopilar som finns i C och E satts ut. Jfr kommentar till parallelstället i takt 68.
- 257 Timp. Nyansbeteckning och diminuendopil saknas.
- 257 Vc., Basso Bågen börjar först på andra tonen.
- 276, 278 Blåsare Diminuendopil under andra noten, i takt 276 endast utsatt för Fl., men i takt 278 för alla blåsare (utom Tbn.). I betydelsen accent-diminuendo anger detta ett naturligt spelsätt här, men skall i så fall naturligtvis även tillämpas i alla liknande takter. I E är sådana diminuendopilar utsatta i takt 280 och 281, saknas emellertid i C.
- 277–283 Tbn. Stämmorna oklara. I takt 277 har Tbn. III paus i hela takten; i takterna 278, 279 och 281–283 har den F i stora oktaven, en helt harmonifrämmende ton i sammanhanget. Hägg kanske avsåg Ess i stora oktaven.
- 294 C och E har diminuendo i denna takt.
- 294 VI. I, II C och E har en annan melodisk linje, som tillsammans med diminuendot ger denna takt en helt annan utformning med en mjukare övergång till det följande avsnittet:
- (höger hand en oktav högre)
-
- 305–307 Bågarna är synnerligen motsägelsefulla här.
- 307–308 C har *stringendo e crescendo* i takt 307, E i 308. Anvisningen saknas helt i A.
- 310 Under kontrabasstämman i partituret har Hägg tillfogat: *ff a tre battute*.
- 317–318 Basso Drillar och efterslagsnoter saknas.
- 322–327 Cor. I, II, Tr. I, II, Tbn. I, II Ursprungligen hade dessa takter ett annat utseende. Den nya utformningen är noterad både i själva partituret och på en extra sida efter stycket slut. Accenterna har hämtats från C och E.
I takt 322–324 är det svårt att förstå exakt vad Hägg avsett med Tbn. II. Troligen skall det vara paus i tre takter.
- 331–342 VI. I Stämman är noterad endast i den låga oktaven och försedd med anvisningen "8va" och en vågrät linje över alla takterna. Men med tanke på att uppgången i takt 329–330 och även 1:a tonen i 343 är skriven i dubbla oktaver är det troligt att Hägg egentligen menar *Coll'8va*. Skulle man endast spela i den höga oktaven skulle även avståndet mellan VI. I och VI. II bli orimligt stort.
- 341–342 Tbn. III Accenter i båda takterna och samtidigt bindbåge mellan noterna.
- 343 Basso Paus i andra halvan av takten, något som både kan vara avsiktligt och ditsatt av misstag. Det vore emellertid synd att vara utan kontrabasen på upptakten. Stråkgruppen behöver all kraft den kan få här.

Jakob Adolf Hägg

Jakob Adolf Hägg was born 27 June 1850 in Östergarn, at the island of Gotland, Sweden. After his studies at the Conservatory in Stockholm between 1865 and 1870, he was awarded the Jenny Lind-scholarship, which made it possible for him to continue his studies abroad. The first of these formative years he stayed in Copenhagen, studying with Niels W. Gade. Then he went to Vienna and Berlin, and he also visited England and Italy.

His mental health, which already during his journeys had showed signs of weakness, changed for the worse after his return to Sweden in 1874, and in 1880 he was admitted to a mental hospital. He recovered, however, and after the discharge in 1895, he resumed his musical activities very energetically; composing, arranging (his own music as well as pieces by other composers), and playing the piano. With exception of a few years in Norway, he lived in retirement with relatives in Hälsingland until his death, 1 March 1828.

Hägg left a large output, with pieces in many different genres and for numerous constellations of instruments and voices (orchestral works, choral pieces, organ pieces, songs, etc.), but mostly music for the piano. During his lifetime, slightly more than 70 piano pieces were published.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv.

Transl. Neil Betteridge

Nordic Symphony

Nordic Symphony was written in Copenhagen in the spring of 1871 initially as a sonata for four-handed piano. Hägg had arrived in the city the previous September as a recent Jenny Lind scholar and immediately began studying for Niels W. Gade.¹ Having once mainly devoted himself to small-format compositions, he now turned under Gade's guidance to writing larger scale pieces and for orchestras. After a few exercises in the basics of instrumentation (published later as *Studien in der Orchestration* op. 50)², Hägg wrote the three pieces *Walzer, Andante moderato und Scherzo* op. 62³ and the Concert Overture no.1 in D major op. 28.⁴

In the spring of 1871 he finished his Concert Overture no. 2 in C minor, originally titled 'Fantasy',⁵ and the sonata for four-handed piano. He also composed a good deal of other music over and above what was required for his studies, such as songs and piano pieces.

The year spent in Copenhagen was a happy and productive time for Hägg. His relationship to Gade seems to have been the best imaginable, and brought him into contact with some of the city's other leading artists and writers, including H.C. Andersen, who took an immediate interest in the young composer, and gave him texts to set to music.

Work on his sonata proceeded quickly, judging by the dates written on the existing manuscript: the first movement is dated 4 May, the second 11 May, the third 14 May and the fourth 19 May. Written alongside the Secondo part of the sonata after the third movement are the words 'After a sailing trip', probably a reference to this cruise mentioned in a letter from Dorothea Melchior to H.C. Andersen dated 10 May 1871:

I bring friendly greetings from Hägg, who came home recently in rollicking good humour; he'd gone out in the morning with Carl, and down at Toldboden he'd taken a sailing boat and sailed around the harbour. He was in high spirits and must have been thinking a great deal because the outcome of this sailing trip was three new motifs. So he was very pleased and is now writing them down after just having played them.⁶

The completed work was presented to Gade on 20 May. Hägg enthuses in two letters about how the lesson went when the two of them played through the sonata for the first time. One of the letters is to Henrik Mathias Munthe, appeal judge and the administrator of the Jenny Lind scholarship. The second is to pianist and fellow-student Ida Åqvist. The two letters are very much alike in content. Here is the second of them cited,

dated Copenhagen 21 May 1871, because this one gives the most vivid description of what a monumental day it was for Hägg:

Yesterday was the happiest day of my life since leaving Stockholm. For I had completed a Duo or Sonata for Piano a 4/m in 4 movements, Allegro, Adagio, Presto and Allegro vivace. The 1st movement in E-flat major, 2nd in A-flat major, 3rd in C minor and the finale in E-flat major. I took it up to Gade. He had looked through the first 3 movements before, but the Finale was new to him. Once he had perused it to assure himself that the form was correct &c. he fetched a stool and we played it together 4-handedly. After the 1st movement he squeezed my hand and said ‘Thank you, my friend’! We then ran through the Adagio and Scherzo, after which he became highly animated. When the Finale was over, he said with a blend of majesty and tenderness: You are ready now. I *declare* that you are in possession of the form and now we *must* leave the rest to the Almighty. – I was in a swoon of ecstasy and knew not whether to cry or laugh &c. &c. However, I was so greatly moved that I was unable to eat my lunch and spent the rest of the afternoon saying nothing but gibberish. Today I am still reeling from the effects, and will continue to do so for some time.

In the letter to Munthe (dated Copenhagen 22 May) we find that Gade advised Hägg to make a clean copy of the work and send it to Jenny Lind, something that caused him a great deal of effort, so much so that he had to enlist the help of a copyist to be ready in time.

In the summer, Hägg met Master of the Swedish Royal Chapel and composer Ludvig Norman in Marstrand. Norman expressed some reservations about the work, as we can see in a letter to Ida Åqvist, dated Marstrand 7 August 1871:

Well, we played through my duet and he said what *he* thought, the 1st movement and the Scherzo were beautiful, the Andante he ‘understood’ but liked less, the Finale he ‘*didn’t understand*’ but ‘we become so thick-headed up there in Stockholm’ and so on. When I asked him what he thought of the structure or the work itself, he said, yes, very proper, no extravagances. When we had played through the entire work, he emitted a somewhat forced ‘it does you credit’. The other comment he made was that something should be added before the re-entry of the main theme in the 2nd repeat of the 1st movement. On top of this, he was needless liberal with comments that the notes were too small and hard to read (although he played *excellently* from the music) and went to great pains to show Bratt and Pinneus how small and ugly notes in my poor concept were, not taking into account that after having sent Jenny Lind the only clean copy I had, I had neither the desire nor the energy to make a new one, especially as I had no idea that I was going to see Norman in Marstrand. Not to mention all the little needle pricks that were only noticeable through the way they were delivered.

In February 1872, Hägg showed the sonata to Anton Rubinstein in Vienna, who responded favourably to the piece,⁷ and during his stay in Italy he made a copy, with certain adjustments according to a note in the manuscript: ‘Copied and slightly polished in Florence, March 1874.’

How the piece then came to be a symphony for orchestra is less clear. However, with Hägg there is no distinct line that can be drawn between his piano and orchestral music. For the pieces originally conceived for orchestra, such as the above-mentioned *Andante moderato* and the two concert overtures, to be published in arrangements for two or four-handed piano was natural; after all, it was the normal way of spreading orchestral music to a broader public. But Hägg also orchestrated a great many of his piano compositions, especially the larger, more symphonically inclined ones, such as the originally solo Suite in G minor op. 3 (1871)⁸ and the duets Fantasy in A-minor op. 9 (1869)⁹ and *Konzert-Allegro* op. 52 (1870).¹⁰

The structure of the four-handed compositions, in particular the concert allegro, is already quite orchestral in the piano version, and it seems as if Hägg was preparing his orchestral style in these works, probably without being aware that would later end up being orchestrated. At first glance paradoxically yet logically nonetheless, a couple of these orchestrated piano duets – namely the concert allegro and the *Nordic Symphony* – came to be published in their original versions, but with the sheet music labelled as orchestral compositions arranged for piano.

Exactly when the symphony was orchestrated is unknown. There is no autograph score for the orchestral version with dating, nor any letters describing the exact date of creation, as in the letters from 1871. However, there are clues that point to the very end of the 1890s.

On 28 April 1898, Hägg writes a letter to Frans J. Huss, editor of *Svensk Musiktidning*, in which he mentions the work as ‘a Sonata a 4/m’.¹¹ But in February 1899, when the work was printed, it appeared under the title *Nordische Symphonie* (even if it was

the original version for four-handed piano),¹² and on 21 October that same year, it was given its premiere in Copenhagen under the direction of Victor Bendix.¹³

By this time, Hägg had renewed contact with some of his old friends and acquaintances in Copenhagen after his spell of illness, and with their help – probably mainly that of pianist and composer August Winding (1835–1899) – he had no fewer than 36 sheet music books published by Det Nordiske Forlag between 1897 and 1901, often in association with Hofmeister in Leipzig.

Over the next few years, the symphony saw quite a few performances. Besides Copenhagen, it was played in Stockholm in 1901 and 1906 (conducted by Tor Aulin and Conrad Nordqvist respectively),¹⁴ in Gothenburg (Aulin again) in 1909,¹⁵ and in Bonn (conducted by Heinrich Sauer)¹⁶ in 1911. We can see from extant letters that Hägg was quite active in urging musicians and conductors to take on his music, not least the symphony. As he writes, for instance, to Edvard Grieg on 28 August 1900:¹⁷

Given that my Nordic Symphony has been performed in Denmark and that the piece will again be performed this autumn in Stockholm by Mr Aulin, I would ask you if there is any probability of the same piece being performed in Christiania or Bergen.¹⁸

Since then, the symphony has been performed sporadically and has never made it into the general repertoire. Over the years, the one orchestra to devote itself most to Hägg's music has been the Gävle Symphony Orchestra, which already shortly after its inception in 1912 performed several of Hägg's works under the direction of Ruben Liljefors¹⁹ – which was quite natural given that he was living in Hudiksvall, which fell under the orchestra's catchment area. However, it was quite a while before the orchestra played the symphony,²⁰ since it had been too small (only 25 strong during its infancy) to do the music justice.

The reason for the title *Nordic Symphony* (in Swedish *Nordisk symfoni*) is a mystery. There is not the slightest reference in it to Nordic folk music, nor are there any clear depictions of nature. Rather, it seems as if Hägg is looking back at his happy years as a student in Copenhagen and the friendships he made (and still had) in Danish musical circles. The piece is also well-embedded in the special Nordic form of Leipzig romanticism, which had been developed and passed on by Gade to his countless students. The title is thus a kind of style description. Finally, Scandinavianism was a prominent feature of cultural life in the latter half of the 19th century, and perhaps Hägg was referring to the positive feelings of neighbourly affinity that lent buoyancy to this movement. In this sense, the title could also serve as a kind of manifesto that would hopefully improve its chances of being performed in the other Nordic countries.²¹

This is the first published version of the symphony. Previous performances used handwritten material sullied by errors and inconsistencies.

© Finn Rosengren, Levande Musikarv.
Transl. Neil Betteridge

Notes:

- 1 The Music and Theatre Library of Sweden holds numerous letters written by Hägg during his years abroad, and they give a fairly detailed picture of what his life and studies were like.
- 2 Score self-published (undated, probably 1910s).
- 3 Score self-published (undated, probably 1910s).
- 4 Piano arrangement for 4 hands, self-published (undated, probably 1910s).
- 5 Piano arrangement for 4 hands, self-published in 1913, score and orchestral material by Edition Reimers (Monumenta Musicae Svecicae) in 2008.
- 6 Det Kongelige Bibliotek, quote from the H.C. Andersen centre's letter database (<http://www.andersen.sdu.dk>). Hägg lived at this time in the home of the Melchior family, where Andersen was a frequent guest.
- 7 Letter to Munthe, dated Vienna 20 February 1872.
- 8 Orchestral version unpublished, piano version published by Elkan & Schildknecht, Stockholm in 1896.
- 9 Unpublished during Hägg's lifetime; manuscript kept by the Music and Theatre Library of Sweden, published in 2013 in Edition Levande Musikarv.
- 10 Self-published for 4-handed piano (undated, probably 1910s).
- 11 The Music and Theatre Library of Sweden.
- 12 Publishing date is taken from *Hofmeisters Monatsberichte*, available at <http://www.hofmeister.rhul.ac.uk>.
- 13 According to *Svensk musiktidning*, 1 November 1899.
- 14 The 1901 concert was performed on 31 March by the orchestra of the Swedish Association of Musicians, according to *Svensk musiktidning*, 1 April 1901. The 1906 concert was performed on 1 June at the Royal Theatre by the Royal Court Orchestra, according to *Idun*, nos. 21 and 23, 1906.
- 15 17 November 1909, according to information from the Gothenburg Concert Hall.
- 16 The performance took place on 29 April 1911, according to an advertisement in *Bonner Zeitung* the same day, and to letters from the evening of the concert with greetings to Hägg from the conductor Heinrich Sauer and others.
- 17 The Grieg collection in Bergen Public Library.
- 18 I have seen no evidence of a performance in Stockholm in the autumn of 1900 from any other sources. Maybe a performance was planned but for some reason postponed.
- 19 According to the original programme.
- 20 According to information from the orchestra, this did not happen until 1968.
- 21 To Hägg, the Nordic region and Scandinavia were probably one and the same entity.